

Treball de Fi de Grau

Títol

Els matrimonis forçats a Catalunya:
realitat actual

Autoria

Yeray García González

Professorat tutor

José Joaquín Blasco Gil

Grau

Comunicació Audiovisual	
Periodisme	X
Publicitat i Relacions Públiques	

Tipus de TFG

Projecte	X
Recerca	

Data

1 de juny de 2022	X
29 de juliol de 2022	

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	Els matrimonis forçats a Catalunya: realitat actual		
Castellà:	Los matrimonios forzados en Cataluña: realidad actual		
Anglès:	The forced marriage in Catalonia: current reality		
Autoria:	Yeray García González		
Professorat tutor:	José Joaquín Blasco Gil		
Curs:	2021/22	Grau:	Comunicació Audiovisual
			Periodisme
			Publicitat i Relacions Públiques
			X

Paraules clau (mínim 3)

Català:	Matrimonis forçats, Catalunya, violència de gènere
Castellà:	Matrimonios forzados, Cataluña, violencia de género
Anglès:	Forced marriage, Catalonia, violence against woman

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	Els matrimonis forçats a Catalunya són una forma de violència de gènere que passa més desapercebuda en comparació amb altres. Tot i això, a l'última dècada i des que van començar a comptabilitzar-se els casos, més de 190 noies s'han vist atrapades en aquesta situació. En aquest projecte defensem l'elaboració d'un reportatge escrit, on abordarem aquesta realitat amb veus i fonts variades, entre expertes, testimonis i estudioses del fenomen, així com per construir el relat sobre aquestes supervivents, conèixer els protocols de l'administració i les deficiències d'aquestes i quines són les institucions que les ajuden.
----------------	---

Castellà:	Los matrimonios forzados en Catalunya son una forma de violencia de género que pasa desapercibida en comparación con otras. Sin embargo, en la última década y desde que empezaron a contabilizarse los casos, más de 190 chicas se han visto atrapadas en esta situación. En este proyecto defendemos la elaboración de un reportaje escrito, en el que abordaremos esta realidad con voces y fuentes variadas, entre expertas, testimonios y estudiosas del fenómeno, así como para construir el relato sobre estas supervivientes, conocer los protocolos de la administración y las deficiencias de estas y cuáles son las instituciones que las ayudan.
Anglès:	Forced marriage in Catalonia is a form of violence against woman that goes unnoticed compared to others. However, in the last decade, and since they began to have records, more than 190 girls have been acknowledged as trapped in this situation. In this project we defend the elaboration of a written reportage. We will tackle this reality with many voices and sources, amount experts, testimonies, and academics in the phenomenon. We also defend the format of this narrative about those survivors, to know the protocols and their failures and to discover which institutions help them.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	
1.1 Presentació del treball.....	2
1.2 Objecte d'estudi i justificació.....	3
1.3 Objectius de la recerca i del projecte.....	7
1.4 Metodologia.....	9
1.5 Estructuració del projecte.....	15
2. PROJECTE: Reportatge	
2.1 Introducció: Trencar l'arrel.....	17
2.2 Capítol I: Prevenció.....	19
2.3 Capítol II: Intervenció i sensibilització.....	29
2.4 Capítol III: Comunitat.....	39
2.5 Capítol IV: Honor.....	44
2.6 Epíleg: Tornar a l'arrel.....	47
3. REFERÈNCIES.....	49
4. ANNEXOS	
4.1 Transcripció entrevistes.....	52

1. Introducció

1.1 Presentació del treball

El tema que hem tractat i que hem investigat és el fenomen dels matrimonis forçats o matrimonis forçosos (ambdós termes s'utilitzen indistintament) que es donen a Catalunya quan una noia no accepta el matrimoni que els seus pares li volen imposar i dels que no som conscients perquè és una realitat invisibilitzada.

La primera idea per fer el TFG sobre aquest tema va sorgir d'una experiència personal. Quan anava a l'institut, una companya i amiga va desaparèixer de sobte i amb el temps ens vam assabentar que havia hagut de marxar de casa seva cap a Girona perquè estava amenaçada per la seva família: la volien casar en contra de la seva decisió i opinió. Aquesta idea va quedar en el meu cap durant anys: els mitjans no li donaven la suficient importància a aquesta greu situació i la vida va continuar sense més incidència.

Un cop decidit el tema, hem pensat que la millor forma per poder desenvolupar una investigació profunda sobre l'assumpte és fent un TFG de projecte. Tot i que es pot pensar que és més adequat fer un TFG de recerca sobre el tema, creiem que dur a terme un reportatge on donar veu a totes aquestes noies seria molt més interessant per construir un relat sobre aquests matrimonis. Els matrimonis forçats són les històries personals de noies que han de trencar amb la família i la tradició, amb les seves arrels.

Per tant, hem fet un reportatge escrit sobre la situació en què es troba a Catalunya aquest fenomen i sobre les històries personals de noies que han hagut de fugir de la família, donant veu no només a elles, sinó també a institucions o nois d'aquestes comunitats que tampoc estan a favor dels matrimonis forçats.

1.2 Objecte d'estudi i justificació

El nostre objecte d'estudi és **descobrir en quina situació es troben els matrimonis forçats a Catalunya, com han afectat factors externs com el confinament i la pandèmia** (amb les restriccions, és possible que aquestes nenes hagin hagut d'estar tancades en cases amb ambients repressius i tòxics) i **quins són els protocols**, si n'hi ha, i **com funcionen** o com haurien de funcionar.

El 23 de maig del 2022, mentre finalitzem l'elaboració d'aquest treball, l'associació de Valentes i Acompanyades, una de les fonts consultades, ha publicat un tweet a la xarxa social Twitter on informen de l'assassinat de dues germanes, de 23 i 21 anys, que residien a Terrassa i van ser portades cap al Pakistan, on les han matat. El motiu d'aquest crim és el fet de no voler casar-se amb els cosins que la família havia escollit per elles. Això deixa palès que els matrimonis forçats són una realitat actual i que s'ha d'analitzar el protocol i el sistema per descobrir en què van fallar. Aquest succés, la punta de l'iceberg, posa al focus mediàtic als matrimonis forçats.

Un cop tenim localitzats els objectius, iniciem una recerca documental que serveix per aconseguir tot un seguit de dades sobre la situació a Catalunya. Amb un cert grau d'expertesa sobre el tema, el següent pas és els contactes previs amb periodistes que han tractat el tema i que tanquen aquesta recerca prèvia. Amb tota aquesta informació, s'elaboren els qüestionaris per les entrevistes i les realitzem.

Després d'una primera observació, arribem a la conclusió que és important que elbarem aquest reportatge per tal de donar veu i visibilitzar la situació d'aquest fenomen. Els mitjans sí que en parlen sobre ell, però ho fan d'una manera massa superficial i sense tractar tots els fronts oberts que té aquesta situació. Per exemple, s'escriuen notícies sobre la quantitat de casos que atenen a l'any els Mossos d'Esquadra, però no es parla de com s'aplica el protocol, de si existeix o de quina diferència hi ha entre un matrimoni forçat i un de concertat.

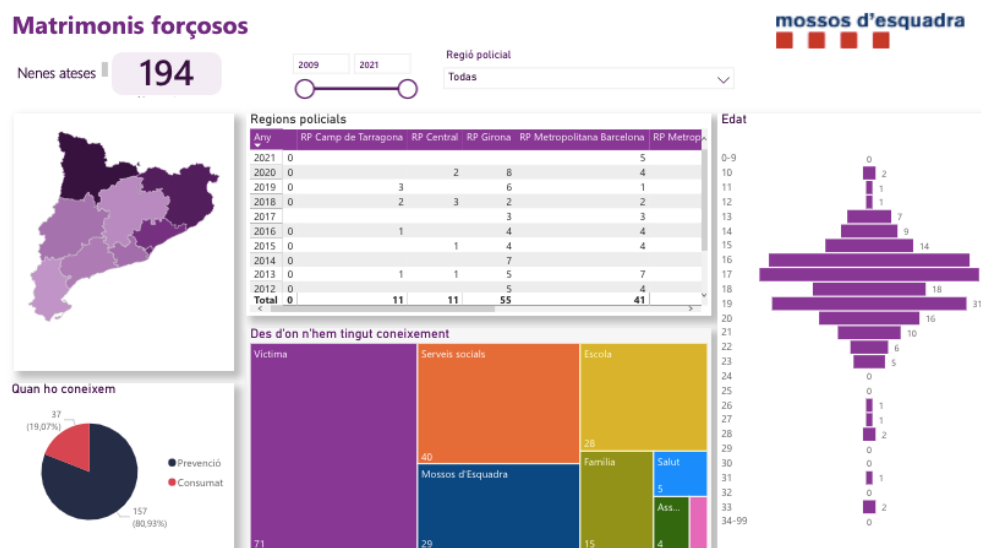
Un cop decidit el tema, el primer que hem fet és veure què hi ha publicat sobre aquest. Al mateix temps, aquestes publicacions (tant audiovisuals com escrites) ens han servit com a font i bibliografia, perquè ens ajuden a tenir una base de cara a aquesta recerca prèvia i entrevistes amb periodistes especialitzades en el fenomen.

Aquest reportatge està pensat per donar veu a una situació injusta i invisibilitzada, per intentar aconseguir una petita millora i una incidència que faci canviar aquesta situació.

Les expertes asseguren que si a les noies joves que estan a l'escola els hi fem arribar informació entenedora sobre la possible situació en la qual es trobaran, les podem ajudar a detectar abans en quin punt estan en relació amb la seva família i un possible matrimoni forçat. El protocol s'aplicaria abans i la situació no acabaria estant tan embolicada. La prevenció dels matrimonis forçats és un treball multidisciplinari on tant els Mossos d'Esquadra com les conselleries de Serveis socials i Salut són fonamentals. Tampoc ens podem oblidar del paper dels mitjans de comunicació com altaveu per aquesta realitat.

Un reportatge amb aquest plantejament permet abordar en profunditat totes les arestes d'aquest fenomen. El seu origen, el seu context, exemples de casos, com treballen les institucions i com funciona la prevenció. Es compta amb una àmplia diversitat de fonts per poder entendre aquesta complexa realitat.

Gràfic I. Evolució dels matrimonis forçats a Catalunya¹

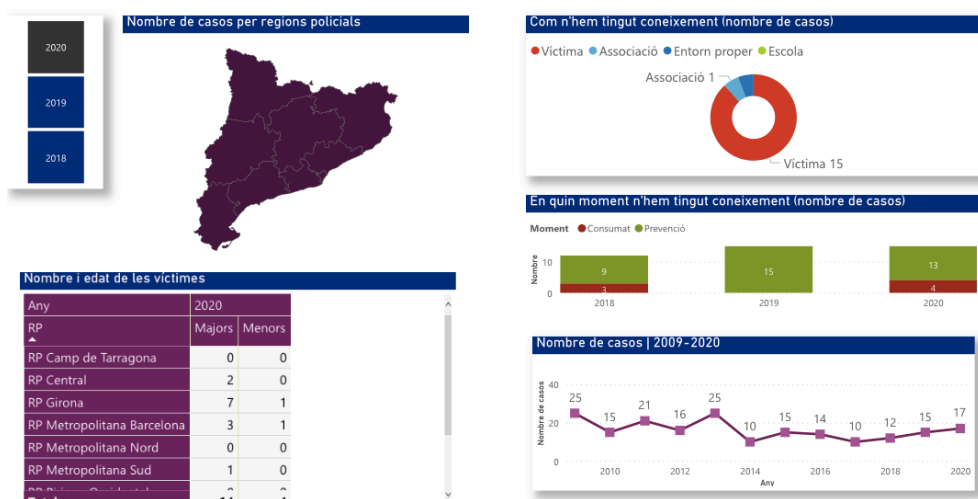
¹ Tots els gràfics s'han obtingut de la web de Mossos (https://mossos.gencat.cat/ca/els_mossos_desquadra/indicadors_i_qualitat/dades_obertes/Visors_altres_dades/visualitzacio_matrimonis_forcosos/)

El gràfic I expressa l'evolució de dades dels matrimonis forçats a Catalunya des que es té registre. Trobem que hi ha un total de 194 casos. La major part d'aquests casos han arribat a través de la víctima, és a dir, ha estat ella qui ha comunicat la seva situació de no voler el matrimoni, seguit per detecció de casos per part dels Serveis Socials o dels Mossos d'Esquadra.

El gràfic II mostra que només l'any 2020 (l'any de la pandèmia) es van atendre 17 casos, dels quals 14 van prevenir el matrimoni i 3 van acabar en un matrimoni consumat.

Gràfic II. Dades de matrimonis forçats a Catalunya al 2020

Visualització de dades de matrimonis forçosos

Gràfic III. Dades de matrimonis forçats a Catalunya al 2021

Matrimonis forçosos

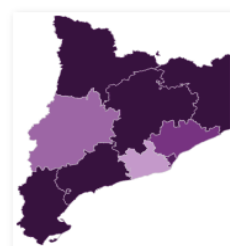
Nenes ateses: 10

2021 2021

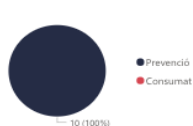
Regió policial

Todas

mossos d'esquadra

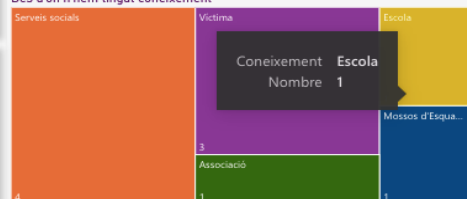
Quan ho coneixem

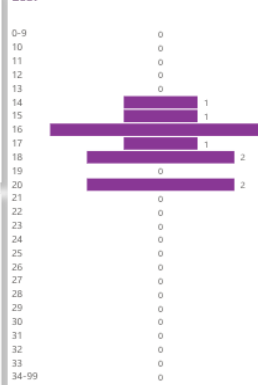
Regions policials

Any	RP Metropolitana Barcelona	RP Metropolitana Nord	RP Metropolitana Sud	RP Ponent
2021	0	5	2	2
Total	0	5	2	1

Des d'on n'hem tingut coneixement

Edat

El gràfic III mostra que l'any 2021, l'últim any del qual tenim el registre global, es van atendre 10 casos, tots de matrimonis que es van poder evitar, sense arribar-se a consumir.

Aquestes dades exposen una problemàtica clara entorn el tema del nostre reportatge. 194 noies, amb edat majoritàriament compreses entre els 13 i els 22 anys (tot i haver-hi casos abans i després), han patit un matrimoni forçat, dels quals 37 han arribat a consumir-se i 157 han pogut prevenir-se. Són dades que deixen clar que existeix una problemàtica i un fenomen al voltant d'això. La necessitat de parlar-ne sobre això està justificada.

A partir d'aquí, també donem veu a aquestes xifres i escoltem les seves històries per veure si podem aconseguir, mitjançant el projecte, més visibilitat i conscienciació sobre aquest tema. Més endavant, durant el reportatge, algunes fonts orals, com la Ruth i la Núria, expliquen que hi ha molta gent que pensa que aquest fenomen és cosa d'altres cultures i de persones migrants i, per tant, és una cosa que no els hi afecta i per la qual no han de preocupar-se.

1.3 Objectius de la recerca i del projecte

Un **dels objectius principals** del nostre projecte **és donar visibilitat** a un problema que, segons les fonts personals consultades², afirmen que no només és violència de gènere, sinó un cas de racisme per les situacions socials a les quals han d'enfrontar-se quan surten de les seves llars. Es pensa sovint que el matrimoni forçat és un tema cultural i que s'ha de respectar, però no és realment així, segons la seva experiència tractant casos de matrimonis forçats.

Un altre objectiu que tenim és donar veu a les dones, joves i noies que pateixen o que han patit aquesta situació, fent el contrast amb fonts institucionals, tant de la Generalitat, com dels Mossos d'Esquadra. A més a més, hem explorat com ha afectat el confinament i la pandèmia a aquestes noies.

Durant la nostra recerca prèvia ens hem trobat amb dos termes que xocaven entre si i que també hem investigat i analitzat perquè és un fenomen molt important: la diferència que hi ha entre els matrimonis forçats i els matrimonis de concertats. Tot i que poden semblar la mateixa cosa, tenen algunes diferències i és rellevant descobrir-les i destacar-les.

Un altre objectiu que tractem és la importància dels homes dins d'aquestes comunitats i què passa quan alguns també es posen en contra d'aquesta situació de matrimonis forçats.

Finalment, ens hem acostat a les associacions i a les xarxes de dones que ajuden a les joves que surten de les seves llars i han de construir un nou futur. Aquestes organitzacions són fonamentals per tal que puguin aconseguir un lloc on viure i on reconstruir-se, perquè moltes vegades estan tan perdudes que no saben ni què fer³.

En el moment de l'elaboració del reportatge, primer s'ha de tenir context i saber quines són les eines que hi ha a disposició de les víctimes i quines són les seves possibilitats quan es veuen atrapades en casos de matrimonis forçats. A partir d'aquí, hem

² A la transcripció de Valentes i Acompanyades, es pot comprovar com parlen sobre aquest tema i com la gent pensa que és una qüestió cultural en la que no han de ficar-se.

³ Valentes i les víctimes parlen d'això mateix, un sentiment de no saber què fer o on ficar-se, perquè durant la seva vida han estat tancades a casa, amb l'únic rol de cuidar la llar. Quan surtin d'aquí, només tenen la funció de casar-se i continuar fent el mateix pel futur marit.

investigat tot el que hi ha darrere. És per això que també és molt important saber quins protocols hi ha actualment i si funcionen o no correctament.

Les grans preguntes i línies d'investigació que hem tractat durant l'elaboració són:

1. Els protocols són suficients i què en pensen les víctimes?
2. Tenen suficients suports o s'han sentit soles?
3. Com ha afectat la pandèmia i com es troba la incidència d'aquestes situacions?
4. Des de les institucions què podrien fer per millorar i per intentar acabar amb els matrimonis forçats per sempre?

Altres temes que també hem abordat són: per què és un tema tan invisibilitzat (si té a veure o no el), què en pensen els homes d'aquestes comunitats i què poden fer per ajudar i quina és la diferència entre un matrimoni forçat i un de conveniència.

1.4 Metodologia

La metodologia que hem seguit per fer el treball és una combinació d'aspectes de la recerca científica i de l'exercici del periodisme, atès que en tots dos casos fem un exercici d'aproximació i investigació científica sobre un fenomen que tenim identificat, però hem de saber dimensionar i testimoniar per dotar-lo d'entitat, rigor i valor. La metodologia és bàsicament qualitativa, amb tècniques com la recerca documental i també entrevistes semiestructurades a diferents protagonistes del fenomen.

Per elaborar el reportatge, hem fet servir tota mena de fonts, tant orals com documental o audiovisuals, que venien tant de protagonistes del fenomen com d'expertes o treballadores de l'àmbit social; o reportatges de mitjans consolidats fins a vídeos penjats a plataformes com YouTube o Vimeo. Per tant, es pot parlar d'una gran diversitat de fonts.

Les fonts orals les hem classificats de la següent forma: per un costat, tenim les protagonistes del fenomen, persones que ho han viscut en primera persona, on incloem noies i també el testimoni d'un noi de la comunitat que no està d'acord amb els matrimonis forçats. Per l'altre costat, tenim a les expertes en el fenomen, perquè han treballat aquest tema en profunditat. També comptem amb testimonis de les institucions públiques i, per últim, estan les associacions encarregades de l'ajuda a aquestes noies.

Taula I. Jerarquització de fonts orals: protagonistes del fenomen

Nom de la font	Grau de rellevància
Hulut	La meva amiga i per qui vaig tenir la idea. A tercer d'ESO va haver de fugir de casa seva cap a Girona. Història personal de gran importància. Ens ha demanat que li posem un nom fictici perquè, actualment, encara se sent una mica insegura per explicar la seva història.
Maria Islam Siraj	És també una història personal, el seu punt de vista és interessant perquè ha intentat tenir contacte de nou amb la seva família.

Naqash Javed	El punt de vista masculí sobre aquest fenomen. Què passa quan ets un home i no estàs d'acord amb aquestes situacions que es donen en la teva comunitat?
Habby Jawo Balde	És una dona que, tot i no ser casada forçadament, sí que va viure un matrimoni concertat. Ara treballa com a activista. Porta una associació a Sant Pere Pescador.

Taula II. Jerarquització de fonts orals: institucions públiques

Nom de la font	Grau de rellevància
Sotsinspectora Rosa Negre	Punt de vista dels mossos, les primeres persones que poden ajudar-te quan et trobes en una situació com aquesta. Hem posat els Mossos de Girona perquè l'Esther, contacte principal, va explicar que al ser d'una ciutat més petita i on també es troba l'associació de Valentes i Acompanyades, podien ser més receptius per parlar.
Salima	És tècnica de la Direcció de la Generalitat encarregada d'aquest àmbit en específic i treballa amb les associacions com Valentes.

Taula III. Jerarquització de fonts orals: expertes

Nom de la font	Grau de rellevància
Mariona Piqué	Va ser un contacte que ens va compartir enllaços amb informació i documentació que provenia d'institucions oficials. Periodista de TV3, amb gran informació sobre temes d'àmbit social.
Esther Llauredó	És una periodista de TV3 que va treballar al documental que van fer al <i>30 Minuts</i> sobre el tema i que tenia moltes fonts personals, així com part del metratge que no es va emetre. La nostra font principal, que ens va portar a

	moltes altres fonts. Treballa al programa de reportatges '30 Minuts', a TV3.
--	--

Taula IV. Jerarquització de fonts orals: associacions

Nom de la font	Grau de rellevància
Valentes i acompanyades	L'associació d'àmbit català més important en quant a ajuda a aquestes noies.

Aquestes són totes les fonts orals amb les quals hem contactat i hem realitzat entrevistes, per poder tenir les seves veus i comptar amb diversitat de fonts al reportatge. A l'annex incloem les transcripcions de les entrevistes, per si fos d'interès consultar-les.

Pel que fa a la recerca documental s'han consultat tota mena de documents (des de documents gràfics -documentals, reportatges, articles...- fins a documents proporcionats per fonts oficials com informes o gràfiques de la situació al llarg de l'última dècada). Això és important perquè tot i ser una problemàtica de la qual es parla, no es parla el suficient, ni amb profunditat i no té la suficient visibilitat.

Com explicàvem anteriorment, a l'apartat d'objectius, hem fet tota una recerca documental per poder assolir un grau d'expertesa i fer les primeres entrevistes, que ens han servit com a enllaç per noves fonts orals i per ampliar la informació que ja teníem. Això ha facilitat el treball de cara a la resta de fonts, amb qui ens hem entrevistat. Amb tota la informació recopilada i amb les fonts jerarquitzades, hem elaborat els qüestionaris per les entrevistes. Amb les fonts hem fet contactes previs per tal de poder tancar les entrevistes. Aquestes entrevistes no s'han realitzat amb preguntes tancades, sinó que han estat 'converses'. Per tant, són entrevistes semiestructurades a protagonistes del fenomen, experts i institucions públiques.

Amb aquests tres pilars (informació, entrevistes i fonts) hem elaborat un reportatge escrit on hem abordat els objectius d'aquest projecte i del nostre objecte d'estudi. Volem dividir en capítols el reportatge, com expliquem més endavant a

l'apartat d'estructuració, per tal de poder fer constar les històries i comparar-les amb les dades.

Taula V. Jerarquització de fonts documentals: notícies

Mitjà de la font	Grau de rellevància	Titular
RAC1	Testimonis i informació.	'Creix el nombre de matrimonis forçats a Catalunya'
Punt Avui	Informació que pot complementar-me i ajudar-me a entendre de què s'havia parlat i de què no.	'El nombre de matrimonis forçats no para de créixer'
Diari de Girona	Informació que pot complementar-me i ajudar-me a entendre de què s'havia parlat i de què no.	'Els matrimonis forçats passen aquí i amb noies nascudes a Catalunya'
La Clau	Informació que pot complementar-me i ajudar-me a entendre de què s'havia parlat i de què no.	'169 matrimonis forçats a Catalunya del Sud des del 2010'
El Nacional	Informació que pot complementar-me i ajudar-me a entendre de què s'havia parlat i de què no.	'Detectades 85 dones víctimes de matrimonis forçats a Catalunya'
El Periódico	Informació que pot complementar-me i ajudar-me a entendre de què s'havia parlat i de què no.	'Matrimonis forçats a Catalunya'
TV3	Informació que pot complementar-me i ajudar-me	'Matrimonis forçats a Catalunya: "Et vesteixen de

	a entendre de què s'havia parlat i de què no.	blanc i et porten a casa del teu home"
--	---	--

Taula VI. Jerarquització de fonts documentals: informes⁴

Institució	Grau de rellevància
Mossos d'Esquadra	Informació sobre la situació en la que es troben els casos de matrimonis forçats a Catalunya.
Generalitat de Catalunya	Informes sobre protocols en casos de matrimonis forçats que també serveixen per entendre en quin punt es troben a nivell legal.
Conselleria Drets Socials	Informes sobre protocols.
Ajuntament de Barcelona	És un informe bastant extens que recull tot un seguit de dades sobre la situació i que també apunta als protocols que s'haurien de seguir a nivell municipal.
Valentes i acompanyades	La memòria de Valentes m'ha donat molta informació sobre els casos que atenen i com els atenen des de l'associació.

Taula VII. Jerarquització de fonts documentals: documents audiovisuals

Origen audiovisual de la font	Temes tractats
TV3	És un dels documents més importants a nivell de testimonis de noies i d'associacions que donen ajuda a aquestes. Són les veus personals d'aquestes històries.
CATRàdio	Testimonis de matrimonis forçats

⁴ A l'apartat 4. Referències es troba l'enllaç d'aquests informes

Vimeo	Documental 'Mujeres de la Tierra'. Contextualització sobre les comunitats que arriben i com viuen als països d'origen.
YouTube	Documental 'Banaz. A Love Story'. Sobre fins a quin punt arriba la violència i acaben produint-se els crims d'honor.

1.5 Estructuració del projecte

El projecte està dividit en quatre capítols ('Prevenició', 'Intervenció', 'Honor' i 'Comunitat') i una introducció i un epíleg. Aquesta divisió per títols ens permet jugar amb la creativitat i els títols i poder organitzar la informació en blocs. Seguint el protocol de la Generalitat, que es basa en quatre pilars, hem fet quatre capítols i hem canviat alguns d'aquests, per altres que ens permetia presentar altres temes, com són "Honor" i "Comunitat".

El que el lector troba a la introducció és l'origen d'aquestes històries personals que, al llarg dels diferents capítols, s'aniran descobrint i entrelaçant amb altres. És l'inici i el context, d'on venen els matrimonis forçats i en quins llocs del món encara es produeixen i com amb els moviments migratoris s'han importat aquí. Això ens permet donar una visió generalitzada de la situació a què s'enfronten aquestes noies.

A continuació, en el primer capítol, titulat 'Prevenició', ens endinsem en la història dels protocols a Catalunya, des que es van detectar els primers casos, com es va posar nom o com els Mossos en van tenir constància d'un fenomen que no tenien identificat. Es presenten les dades que es tenen sobre matrimonis forçats a Catalunya i el seu registre històric. També parlem sobre algunes mancances que hi ha al protocol i el més important, la presentació dels personatges fonamentals d'aquest reportatge.

El següent capítol, anomenat 'Intervenció', és un trencadís d'històries personals, juntament amb l'explicació dels diferents agents sobre com intervenen un cop han detectat un cas i les possibilitats d'aquestes noies. És un capítol que es mou entre les històries emotives i personals i també les formes d'intervenir segons la situació en què es troben les víctimes.

El tercer capítol, 'Comunitat', parla sobre com els homes i les dones dins de la comunitat busquen formes de fer mediació en aquests casos per poder mantenir el seu valor cultural. Per tal que flueixi la lectura, hem cregut oportú donar veu a aquestes persones, que de vegades queden relegades a un segon pla, però que tenen una funció fonamental dins d'aquestes comunitats.

L'últim capítol, que s'anomena 'Honor', és el capítol que és el que està més lligat a l'actualitat. En un primer moment, aquest no es trobava en l'esquema, però és

oportú posar llum a aquest cas, parlar-ne d'ell i aprofundir en aquesta realitat, perquè l'assassinat és la part més visible d'una violència que ve de lluny i es manifesta de moltes altres formes.

Per tancar, hem fet un epíleg, un tancament que, relacionat amb el títol de la introducció, intenta posar una mica d'esperança a la situació d'aquestes supervivents, situar-les en l'actualitat i veure que poden sortir-se'n i ho fan molt més fortes.

Introducció: Trencar l'arrel

Al Pakistan, a l'Índia, al nord d'Àfrica i a l'Àfrica subsahariana, la religió i la tradició estan molt arrelades entre la seva població. En bona part d'aquests llocs del món, quan la nena fa el pas cap a l'adolescència ja se la considera una dona apta per casar-se i per reproduir-se. A aquest fet se li suma un altre: un dels agents global que regeix a tot el planeta és el patriarcat. Aquestes societats són eminentment patriarcals.

A la religió islàmica, sobretot a la branca més conservadora, i al sikhisme, algunes de les religions majoritàries dels països que he esmentat, són el pare o l'avi la figura masculina de referència que ha de prendre les decisions. Aquestes cultures tenen un gran respecte per les persones grans, sobretot si són homes, i això fa que moltes dones callin i no puguin rebel·lar-se davant d'una tradició ancestral. Si això arribés a passar, el que podria acabar passant seria un problema per a la família i l'honor d'aquesta, i podria tenir també conseqüències nefastes per a aquesta dona.

El ritu que se segueix a l'Islam en alguns països d'Àfrica funciona de la següent forma. La família de l'home i de la dona arriben un acord (d'estatus o econòmic) i acorden el casament quan la parella encara són nens. Això no vol dir que puguin conèixer-se en aquest moment, hauran d'esperar al moment del matrimoni per guardar la puresa. La dona coneixerà al seu futur marit el mateix dia de la boda. Un cop feta la celebració, entre fastuosos vestits i acolorides i recarregades decoracions, l'home s'emportarà a la dona a una habitació privada i, molt probablement, la violarà. Aquesta jove no tindrà ni idea de què és consentir, perquè acaba de conèixer el seu marit i accepta sense altre possibilitat el seu destí, perquè la tradició i la religió ho abasten tot a la seva vida. L'home ensenyarà la taca de sang i el matrimoni quedarà consumat per sempre, sense possibilitat de fugida. Aquesta és una de les possibilitats a les que poden acabar fent front les noies que acaben casades contra la seva voluntat. Així ho explica la Rosa Negra, qui és experta i ha tractat molts casos

Aquest relat no pretén demonitzar aquesta tradició, només explicar com funcionen en altres cantons del món i plantejar el dubte: què està per sobre, religió i tradició o els drets humans bàsics? Amb la migració, aquestes tradicions arriben al nostre territori i aquestes noies joves coneixen una altra forma de viure, entren en contacte amb altres tradicions diferents de les seves i que, de vegades, prefereixen.

Aquest també és un dels grans temors d'aquestes famílies tan conservadores i que segueixen les tradicions de forma rigorosa: l'occidentalització de les seves criatures.

Quan la Maria o la Hulut -nom fictici- parlen, cadascuna d'un racó diferent del món, expliquen com canvia la seva mirada quan arriben aquí, van a l'escola i fan amics i amigues. El seu món acaba capgirat i comencen a conèixer dues realitats oposades: la que tenen a l'escola i a la que s'enfronten a casa. No tenen la suficient informació per a fer una autoanàlisi de les sortides a les quals poden acollir-se.

Capítol I: Prevenció

Quan la Hulut va arribar a Catalunya tenia 5 anys. Tot el que coneixia abans era la vida a un petit poble de majoria berber, a la part sud del Marroc, on la tradició estava molt arrelada. Encara conserva algunes fotografies d'aquell lloc, on va tornar alguns estius quan encara era a casa, amb deu anys, per passar els mesos d'estiu. La Hulut ho vivia com una nena més, sense ser conscient de conceptes tan perillosos com la mutilació genital femenina o els matrimonis forçats. Conceptes massa reals al lloc d'on ella venia.

Quan ni tan sols entenia aquests termes, va tenir una conversa sobre la mutilació genital amb un company de l'escola. Ella ho explicava com una tradició més de la seva cultura, com moltes altres, com resar o anar a la mesquita. Cap noi o noia de la seva edat tenia consciència del que tot això amagava. No existia la prevenció.

La Maria, quan va arribar, quasi amb la mateixa edat que la Hulut, va assumir el rol que les noies tenien a la seva família: ella estudiava a l'escola, però després havia d'ajudar a la botiga i tornar cap a casa. Si havia d'escollir entre alguna d'aquestes dues coses, la botiga sempre tenia prioritat i la paraula del seu pare havia de ser respectada sense dubte. Ella és la mitjana de tres germanes. La història d'elles tres no tenen el mateix desenllaç. Ni les mateixes pedres al camí.

Les dues noies, a diferents punts de la geografia catalana, van haver d'adaptar-se i aprendre dues llengües noves. Aquest procés no és ràpid i comporta més temps del que sembla, però elles recorden amb bones paraules com les van ajudar i les 'aules d'acollida', on les ajudaven a adaptar-se i integrar-se al nou entorn. Tot i això, en aquests moments de desenvolupament i de coneixement de la seva identitat, ningú els hi havia explicat conceptes dels quals encara no es parlava. Vivien ignorant el monstre del masclisme i la violència de gènere.

L'any 2007, mentre la Rosa Negre, actual sotsinspectora dels Mossos a Girona, es troba treballant a la comissaria li arriba un estrany atestat policial. En aquest consta que una nena de catorze anys havia estat 'venuda' de petita per ser casada quan tingués l'edat, per tal de ser entregada a la família del marit. Els Mossos, en aquell moment, no van ser capaços de precisar si hi havia algun delictes, no diguem ja un

matrimoni forçat. Aquest cas va passar al jutjat, la Rosa no li va donar una major importància, però ja en aquest punt va pensar que hi havia un problema.

La Rosa, que com a policia es dedicava activament a lluitar contra la violència de gènere i la mutilació genital femenina, va rebre una visita inesperada mentre feia una xerrada. Un noi li va explicar que a la seva xicota la tenien tancada a casa, esperant al dia per emportar-se-la al Marroc i casar-la. La resposta que els Mossos van donar a aquest noi va ser que això no era un assumpte policial, sinó que era un tema de serveis socials. El gran problema respecte a això era que ningú en parlava, no hi havia noies que diguessin: 'necessito ajuda'. Si encara avui dia són poques les que ho fan, en aquell moment la situació era molt pitjor. Era un tema completament invisibilitzat i oblidat.

Anys després, des del seu despatx i amb moltes ganes de parlar sobre aquesta qüestió, explica l'origen dels matrimonis forçats a Catalunya. Moltes persones pensen que això és un tema d'altres cultures fora del territori, però no ens és aliè.

Tota la seva família prové de Girona, de les Gavarres, unes muntanyes que queden tot just al darrere. Fent una investigació sobre la seva història personal es va adonar que la seva besàvia no s'havia casat en primeres núpcies i que el seu marit, el que va ser el besavi de la Rosa, havia estat casat amb una de les germanes de la seva besàvia. Ells dos es portaven quinze anys, una diferència molt considerable, però que en el context de l'època no tenia major importància. Els seus besavis van haver de casar-se perquè no hi havia un altra opció. La germana de la besàvia havia mort i havia deixat un home vidu amb quatre criatures al mig de les muntanyes. Aquest home necessitava una dona i la germana de la seva difunta era la millor opció. I així es va fer, tot i que la besàvia estava enamorada d'un altre noi del poble. Igual que les decisions de la besàvia de la Rosa van estar lligades al que li havien dictat altres persones, el mateix passa amb les noies que arriben d'altres països. Això també ha passat durant molts anys a la comunitat gitana, amb matrimonis arreglats, on les famílies es coneixen les unes amb les altres i on la noia passa a la família del noi un cop s'han casat. Es reproduceix el model patriarcal.

Llavors, per què existeix la sensació que els matrimonis forçats ens són aliens? La Rosa ho explica amb claredat. Mentre que amb altres problemàtiques, que estan relacionades, com la mutilació genital femenina, era fàcil delimitar la zona d'on

provenien els casos, amb els matrimonis forçats no és tan senzill perquè venen de tot arreu. Aquestes noies viuen en nuclis familiars molt opressius i és molt difícil que prenguin consciència que es troben en una situació que no desitgen i parlin per tal de sortir-ne.

El món està dividit en dos grans blocs pel que fa al matrimoni: el bloc 'occidental', on nosaltres decidim amb qui ens casem, fracassem, ens enamorem; i altres cultures on són els pares qui decideixen amb qui s'han de casar els fills. En aquestes comunitats les famílies arriben a un acord per mantenir els llinatges o per mantenir les riqueses. Tot això no vol dir que aquestes famílies no s'estimin als seus fills, **els estimen igual que aquí, però hi ha unes maneres de funcionar que són ancestrals i que estan lligades a la religió i en les que creuen fermament.** La Rosa explica tot això amb contundència, vol que això quedi clar, perquè serà una de les claus per entendre per què la prevenció és fonamental.

Una de les peces bàsiques d'aquesta prevenció resideix en la importància dels mitjans per difondre el missatge. S'ha de parlar dels matrimonis forçats per aconseguir ressò. Si ningú en parla d'aquest tema, queda oblidat. Mai se sap quan una noia pot estar llegint una notícia i sentir-se identificada, fins on arriba el missatge de la premsa i com pot pressionar a les institucions per millorar el seu treball i aplicar el protocol. La Rosa ho sap això, perquè fa molts anys que treballa amb ells. Tot i que els Mossos i els mitjans tenen feines i responsabilitat diferents, s'han de complementar si volen lluitar amb eficàcia contra aquest fenomen.

Després d'aquells dos casos en què la Rosa va començar a plantejar-se la situació dels matrimonis forçats, els Mossos de Girona van veure la necessitat de fer una ordre de servei, és a dir, que quan algú anés a comissaria, els agents ja en tindrien un mínim coneixement sobre l'assumpte dels matrimonis forçats i es va crear un grup d'atenció a la víctima. Tot això es va posar en marxa el 2009 i van ser pioners al territori català.

Com que en l'àmbit local és més senzill treballar, el 2014 es va aprovar el primer protocol on van aconseguir un grup interdepartamental per treballar la prevenció. És un tema on han d'intervenir més institucions. La policia és l'encarregada de la seguretat, però també ha de ser possible que si una noia acut en repetides ocasions al metge i es troba dins del perfil del qual es podria considerar de risc, doncs activar

aquesta cadena on tots els agents implicats podrien col·laborar i treballar. Aquest protocol gironí de l'any 2014 es va fer servir com a referència per al protocol autonòmic que la Generalitat va aprovar l'any 2019. No obstant això, Valentès i Acompanyades, associació dedicada a prevenir i intervenir en casos de matrimonis forçosos, es queixa perquè amb la pandèmia el protocol va quedar paralitzat, en el sentit d'algunes activitats que no s'han pogut realitzar per falta d'inversió. Quin és el problema que afecta a tots aquests protocols per igual? Que la burocràcia és lenta i, sovint, el sistema triga anys per problemes que han d'atacar-se amb immediatesa.

Una altra fita que la Rosa destaca, amb alegria, és la inclusió al codi penal, l'any 2015 (només fa set anys) del matrimoni forçat com a delicte. Tot i això, només li serveix per adonar-se de la complexa realitat que és el matrimoni forçat, plena d'arestes i de significats.

L'any 2014, neix Valentès i Acompanyades, un projecte que es trobava integrat dins d'un grup de recerca de minories culturals, conegut com a GRAM. La necessitat sorgeix quan els cossos policials s'adonen que hi ha noies que marxen de viatge als seus països d'origen per casar-se i ja no tornen mai més. Valentès comença a treballar aquest fenomen i ho fa de la mà d'unes noies que, més endavant, tindran també una gran rellevància. Són les referents, dones que han sortit dels matrimonis forçats i que ara ajuden a les noves generacions. El que tenen d'especial aquestes referents que comencen a treballar en aquest projecte és que, en aquell moment, elles van haver de sortir-se'n soles i ningú les va ajudar. No existia lloc on acudir.

Quan GRAM, el grup de recerca de minories culturals desapareix, Valentès es planteja el seu futur. Piquen a la porta de la Generalitat i els hi expliquen que fa més d'un any que treballen en aquesta qüestió i també fan una advertència: sorgiran més casos. Aquests casos no seran nous, no sortiran del no-res, sinó que es descobriran, perquè **al final és un fenomen que queda amagat sota el paraigua de la culturalitat i, de vegades, fins i tot de la religió, cosa que no és així.**

A partir del 2016, ja comencen a treballar com una entitat, amb tots els problemes que comporta això. Tot i les dificultats, han aconseguit conformar una xarxa de professionals al territori, el que elles diuen una 'cadena d'intervenció', on cada eslavó és un àmbit professional

Al centre de Barcelona, on han de baixar des de Girona per fer algunes visites, la Ruth y la Núria queden per explicar la seva història. La Ruth porta treballant per Valentes des de l'any 2016 com a integradora social i la Núria és educadora social. Que existeixi un protocol és essencial per tal que es conegui com actuar i per treballar un dels tres pilars de Valentes: la prevenció, la intervenció i la sensibilització.

El que Valentes portava fent com a prevenció abans de la pandèmia era treballar el reforç escolar amb menor d'edats. Aquestes noies no tenen a casa un seguiment regular, per tant, en una etapa que per les joves és molt avorrida, acaben deixant els seus estudis. A través d'aquest reforç, podien treballar el gènere i les llibertats de les persones. Era un grup reduït, d'entre 10 i 12 noies, però a través d'aquí ja podien construir un vincle amb les noies i fer un seguiment. Van acabar descobrint que, amb aquestes edats, les mares volen que les seves filles estudiïn, el problema està en què, en aquestes comunitats, la paraula de la mare no té gaire pes i el pare és qui acaba decidint. Tot i això, és un pas considerable, perquè si aquestes noies tenen la possibilitat d'estudiar ja no entraran al mercat laboral sense qualificació.

Quan la COVID-19 tomba el projecte del reforç escolar, la Núria i la Ruth, així com Valentes, es queden xafades. *'Com ho farem?'* És la pregunta que més es van repetir. Així és com apareix el projecte de la Núria: xerrades als instituts. Aquestes sessions acaben comptant amb un públic major i es poden fer formacions amenes a grups de 25 nois i noies. Només el 2022 han fet tres grups. L'any que ve tenen al cap fer 6 grups, un total de 180 alumnes. Això amplifica l'impacte i fa que la gent s'acosti i conegui el fenomen. La Núria explica que, quan fa aquestes xerrades, alguns nois li diuen que això no passa aquí. Precisament per això és tan important conscienciar a la joventut. Per posar un exemple, algú que tingui una amiga d'un país de risc i hagi rebut aquesta formació, podria arribar a ajudar-la davant d'un possible matrimoni forçat i en cas que necessités consell. Amb aquestes formacions aprens a escoltar i reps eines per saber com actuar com a persona externa.

La Salima treballa com a tècnica al departament d'Afers Socials. Ella es dedica, entre altres coses, a la prevenció a demanda, és a dir, que ella ofereix a determinats sectors on pot ser útil una formació específica en aquest tema i sota demanda, és a dir, és demanada per algú. Des de la Generalitat organitza taules rodones per donar

informació sobre els matrimonis forçats. La part més important d'aquesta prevenció de la qual forma part, aquestes taules rodones, és que afavoreixen molt la relació amb la comunitat, i sobretot, els hi dona eines per treballar. Deixa clara la importància de, no només treballar en l'àmbit autonòmic, sinó també treballar en l'àmbit local. Els exemples que ella posa són, sobretot, de la ciutat de Palafrugell.

Una de les tasques de prevenció en les que participa són els tallers de formació per a professionals (professors, treballadors socials...) que, després, seran els que han d'actuar en cadena quan es detecta un cas. El que més crida l'atenció són uns tallers que fa per la comunitat i que són sobre violències masclistes, on també es parla de matrimonis forçats i on es treballa amb homes de la comunitat. Això té un gran impacte perquè si aconsegueixen fer arribar el missatge a qui, moltes vegades per la tradició i involuntàriament o sense ser conscient, perpetua aquesta problemàtica, pots aconseguir erradicar-la o, almenys, ajudar a millorar-la.

Formació per a dones de contextos migratoris

La metodologia emprada combina conceptes teòrics i pràctics amb material audiovisual per fomentar la participació i la comprensió de les participants. A fi de poder seguir les sessions en català, és imprescindible tenir un nivell bàsic en comprensió lingüística.

AC1
Tallers de sensibilització sobre les violències masclistes per a dones dels orígens següents:

- Amèrica llatina
- Àsia meridional
- Àfrica subsahariana
- Magrib
- Xina
- Europa de l'Est

Durada:
Sis sessions d'1,30 h cadascuna.

A qui s'adreça:
Entitats, associacions o grups de dones que provenen d'algun dels contextos esmentats.

Objectiu:
Sensibilitzar sobre la violència masclista mitjançant activitats pràctiques, que s'han dissenyat tenint en compte les especificitats de cada context cultural.

Continguts:

1. Drets humans de les dones.
2. Estereotips i rols de gènere, l'amor romàntic.
3. Violències de gènere o masclistes.

AC2
Formació per a dones sobre prevenció de les violències masclistes

Durada:
Cinc sessions de 3 h cadascuna.

A qui s'adreça:
Entitats, associacions o grups de dones de contextos migratoris.

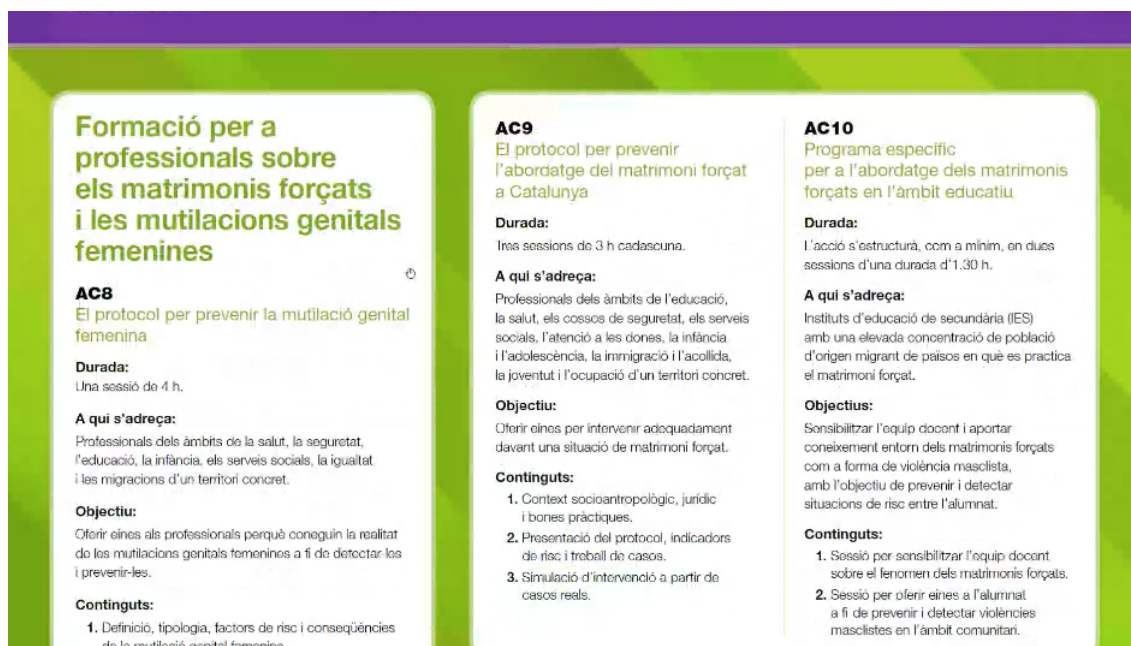
Objectius:
Sensibilitzar sobre la violència masclista (formes, tipus, causes i conseqüències) i informar sobre la xarxa de serveis d'atenció a les dones.

Continguts:

1. Pautas culturals i rols socials d'homes i dones. Identificació de la violència.
2. Què són les violències masclistes? Ambients i tipologies.
3. Formes de violència contra les dones. Reflexionar sobre les etapes i fases en que es desenvolupa la violència a l'àmbit de la parella o ex parella.
4. Marc legal i recursos existents.
5. Salut sexual i reproductiva (possiblement es començarà).

Salima Bouattaouin El Otmani

Tu

Font: imatges extretes de l'entrevista realitzada amb la Salima i formen part de la informació que elles donen a aquestes xerrades.

Mentre la Rosa regira els fulls del protocol que té sobre la taula, deixa clara una cosa sobre la prevenció: s'ha de descobrir quina és la millor forma de parlar a aquestes noies per tal que siguin conscients dels matrimonis forçats. Ella ho exemplifica amb el cas d'activistes de Kènia que parlen a les nenes sobre mutilació genital i matrimonis forçats. Per aquestes nenes descobrir el futur que s'acosta, oposar-se als designis de la comunitat i de la família és terrible i tota una tragèdia, i més quan no tens més de 14 anys. I aquí és on, pensa la Rosa, es poden fer més esforços. A les adolescents se'ls ensenya coses bàsiques com matemàtiques, però obliden ensenyar-les a protegir-se i a vetllar per la seva integritat. És fonamental educar-les en prevenció i en detecció de casos.

La Rosa arriba a escoles i pregunta: què feu per prevenir els matrimonis forçats? I la resposta que rep és que no hi ha casos en les seves escoles, quan tenen taxes d'immigració de països de risc altíssimes. Llavors, la conclusió a la qual arriba és que no és que no en tinguin casos, és que no en detecten. Les figures escolars, com poden ser les professores, s'han d'acostar a aquestes noies i, sempre amb cura, explorar i preguntar què volen fer amb el seu futur o què en pensen a casa. S'ha de tenir llibertat per poder parlar de violències masclistes perquè, moltes vegades sota el pretext de no voler estigmatitzar, no es parla d'aquesta situació prou.

El protocol que té la Generalitat publicat es titula: 'Protocol per a la prevenció i l'abordatge del matrimoni forçat a Catalunya'. El primer que sobta és que quan accedeixes al web habilitat sobre aquest tema, l'enllaç no funciona i has de buscar l'arxiu pdf. Aquest document, de l'any 2019, del Departament d'Afers Socials, menciona tretze cops la paraula 'prevenció' i ho situa com la primera part del seu pla d'actuació.

PREVENCIÓ

En la fase de prevenció es tracta de treballar simultàniament quatre línies:

1. **Sensibilitzar la població** que prové de zones on es practica sobre les conseqüències legals, psicològiques i emocionals que comporta el matrimoni forçat. També cal que es prengui consciència dels drets humans i, específicament, dels drets humans de les dones.
2. **Formar els i les professionals** sobre el matrimoni forçat i la vulneració dels drets humans que suposa, sobre com detectar-lo i com actuar.
3. **Empoderar, assessorar i acompanyar les víctimes potencials** sobre els seus drets i sobre els recursos que tenen disponibles. Si escau, es pot formar la jove/dona en mesures d'autoprotecció.
4. **Intercanviar experiències** i bones pràctiques en la prevenció i l'abordatge dels matrimonis forçats per treure'n aprenentatges tant en i entre els àmbits professionals, comunitaris i de moviments de dones i feministes tant del nord com del sud.

Font: Protocol de la Generalitat de l'any 2019. Referenciat a l'apartat 4.

Els quatre pilars de la prevenció de la Generalitat són aquests. Les converses mantingudes amb els diferents agents, des de la Rosa (Mossos), fins Valentes (associació) i Salima (tècnica Generalitat), van encaminades en la mateixa direcció. Existeix un esforç per tal de sensibilitzar a la població, tot i ser un procés lent que es podria dur amb més velocitat. La tasca de les xerrades escolars de Valentes és un punt de partida i es podria ampliar i fer per tot al territori, amb alguna iniciativa per part de la Generalitat, més a nivell institucional.

Un altres exemple de com s'està duent a terme aquesta sensibilització que serveix com a prevenció són les xerrades que fan la Salima i les seves companyes, on fan formacions per instruir a professionals, com professors o treballadors socials, però també a persones de les comunitat afectades per aquest fenomen, per tal que tinguin consciència sobre la situació i puguin detectar-la abans. Aquesta sensibilització s'està posant en marxa en alguns llocs del territori. Són els dos últims punts els que queden més fluixos i és aquí on, per exemple, la Ruth i la Núria expressen els seus dubtes.

La Ruth explica que el primer problema que tenen aquest tipus de protocol és que són molt difícil de gestionar. A més a més, confirma que hi ha gent de la Generalitat fent formació i ho està donant a conèixer als professionals, però fer el seguiment d'aquestes formacions és molt complicat perquè tothom està fins al capdamunt de feina. Hi ha gent que li truca i li explica: *'el protocol és a sobre de la taula, però us truco a vosaltres perquè no sé com gestionar-lo'*. És més còmode continuar treballant com fins ara, que aprendre. Valentes no es queixa que hagi trucades, es queixen de la falta de concreció en aquest protocol. Si una professora detecta un cas a l'aula, amb aquest protocol hauria de tenir un munt de telèfons on poder contactar i saber què ha de fer en cada moment. Molts cops tenen un contacte, truquen, no respon i acaben per recórrer a qui ja coneixen i saben que funciona.

La Núria també parla de falta de recursos i de falta d'interès per elaborar aquest protocol en contacte amb les associacions, que acaben sent les que treballen amb aquestes noies i les que fan tot l'acompanyament. La falta de recursos no només és falta de diners, és falta de recursos humans realistes. Posa l'exemple de la falta de documentació per aquestes noies i afegeix que no caldria que fos obligatori posar una denúncia per poder aconseguir un NIE per circumstàncies excepcionals. Això és revictimitzar-la: és víctima de violència de gènere i no té papers. Sense aquesta documentació és impossible accedir a prestacions econòmiques i dificulten la seva vida. El cas és que les mateixes institucions que fan protocols per protegir-les, acaben posant-les en perill amb tràmits que serien molt senzills.

La Salima, des de la seva posició, també fa una demanda per aquests protocols: considerar els matrimonis forçats com a violència de gènere. Avui dia no es considera com a tal i això també impedeix l'accés a moltes prestacions.

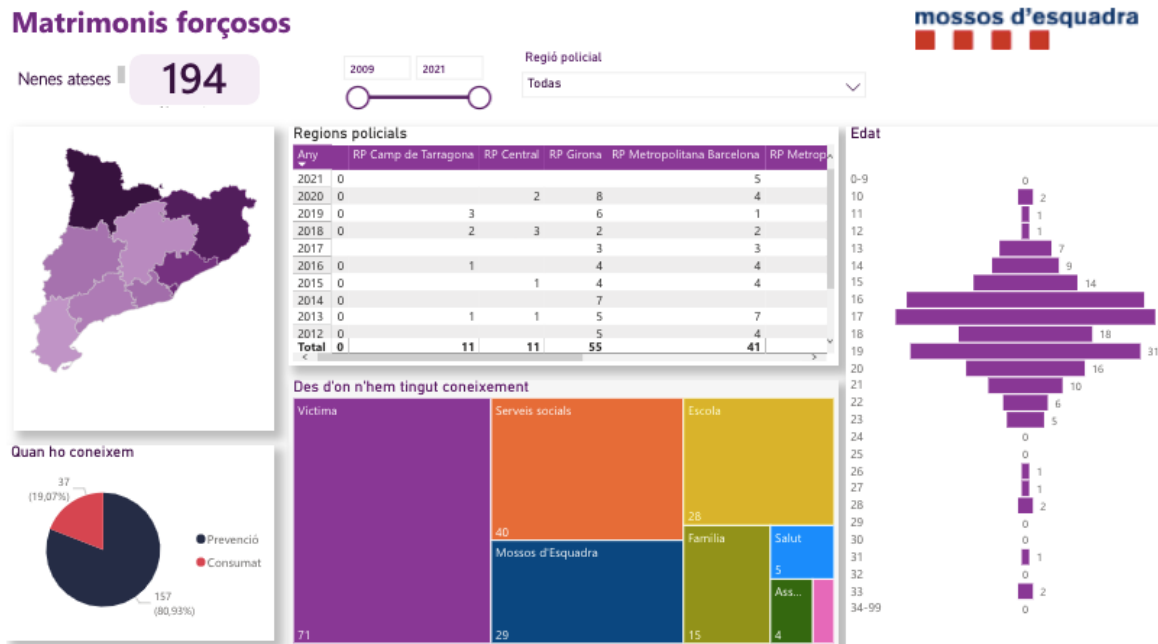
La Hulut i la Maria tornen a posar-se en la pell d'aquelles nenes, abans de saber que els seus pares voldrien casar-les, portar-les al seu país d'origen i abocar-les a un matrimoni no desitjat. Potser si totes aquestes coses s'haguessin tingut en compte, moltes situacions de les quals van haver de passar s'haguessin pogut evitar. Ningú pot canviar el que ja ha passat, però sí que podem basar-nos en l'experiència de les persones que treballen per aquestes institucions i de l'ajuda que moltes vegades demanen. Hi ha una cosa en què totes estan d'acord: les coses funcionen amb molta lentitud i hi ha aspectes molt millorables del protocol.

La Maria, tot i estar relativament satisfeta amb l'execució del protocol en el seu cas, sí que parla que tota aquesta determinació per tirar endavant va sortir en gran part d'ella, que ja estava molt segura del que volia fer, però sí que li hauria agradat tenir més informació que en el seu moment no va rebre. Això també forma part del protocol, informar a aquestes nenes, i la Maria no fa tant que va marxar de casa seva.

La Hulut expressa el mateix. Es va assabentar de les intencions dels seus pares per converses que escoltava d'amagades, fins que s'ho van dir directament i tot es va abraonar a sobre d'ella. La por i l'angoixa van ser les seves companyes quan no entenia res del que li estava passant, ni per què. Considera que no es va fer prevenció amb el seu cas i li hauria agradat no haver de fugir de casa d'un dia per l'altre, però no li van deixar cap alternativa.

Capítol II: Intervenció i sensibilització

A Catalunya, dels 194 casos atesos des que es té registre, la majoria s'han tingut coneixement gràcies a les víctimes i així ho demostren les dades publicades pels Mossos d'Esquadra i com es mostra a la següent imatge.

Font: Mossos d'Esquadra

Quan una noia es troba en aquesta situació límit, i com més endavant s'explica amb els casos d'algunes d'aquestes supervivents, el més fàcil és contactar amb les figures de referència amb qui passa més temps, com poden ser els professors o els serveis socials, en el cas que estiguin rebent algun tipus de seguiment. És complicat que aquestes noies, en els ambients opressius en els quals viuen, puguin buscar per internet i trobar, per exemple algun contacte d'una associació, sobretot en edats més primerenques, abans dels setze anys. Per exemple, la Hulut, quan anava a l'institut, només tenia accés a internet una hora al dia i sempre sota la supervisió d'algun germà gran.

Valentes i Acompanyades, tal com recull a la seva memòria de l'any 2019⁵, van atendre a quaranta noies. La Núria explica que, el primer que s'ha de fer quan arriba

⁵ Document referenciat a l'apartat 4.

un cas, és una diferenciació. La primera classificació que es fa és distingir entre si la noia és menor o major d'edat. La segona classificació que es fa és entre si existeix un risc imminent o no de matrimoni o si hi ha violència o no. Quan no existeix violència ni hi ha risc imminent, llavors Valentès s'encarrega d'assessorar a les persones que es troben al voltant d'aquestes noies, com poden ser els professors o els serveis socials...

Si una noia major d'edat fa arribar el seu cas a Valentès, per exemple, a través dels serveis socials, l'associació s'encarrega d'establir una via segura de contacte amb ella, sempre que no existeix un risc imminent. Això podria ser si la noia, un dia, d'amagades, s'assabenta que els seus pares la volen casar dins d'un any i ella ho fa saber als serveis socials. Llavors la noia i Valentès tenen més marge per poder treballar juntes la sortida de llar.

Quan existeix un risc imminent, llavors sí que la situació és més complicada i molts cops els Mossos han d'intervenir. En el cas que sigui menor, entren en joc la fiscalia i la policia, amb una retirada de la custòdia cap als pares i amb les joves en un CRAE (Centre de Protecció de Menors).

Tot aquest procés requereix temps i, en moltes ocasions, no n'hi ha. Per això és més fàcil treballar amb casos on el risc no és imminent. Aquestes noies, en un moment molt delicat del desenvolupament personal, s'enfronten a una situació dura i traumàtica, trencar amb l'arrel, amb la seva família i la seva comunitat, s'han de buscar la vida per elles mateixes des d'aquest precís moment. Una de les preguntes que més sovint és fan aquestes noies es si, en la seva situació, cal interposar una denúncia contra les seves famílies.

La Ruth i la Núria, acostumades a treballar amb elles, ho deixen clar: la denúncia no és necessària. Valentès no obliga, ni demana a ningú que ho faci. La Ruth explica que això és molt complicat perquè hi ha noies que, textualment, afirmen que *'prefereixo que la meva mare em maltracti, que no tenir-ne'*. Superar això requereix molta teràpia i molt acompanyament psicològic. Un altre fet que destaquen és que, en determinades ocasions, aquesta denúncia és necessària per determinats casos, com pot ser per aconseguir el NIE per circumstàncies excepcionals o ajuts específics per a víctimes de violència de gènere. Tot i això, gràcies a avenços lents de la llei, hi ha altres ajuts que poden sol·licitar només amb un informe dels serveis

socials. Un altre cas en què la denúncia acabaria interposant-se és quan els Mossos presencien una situació de violència contra la noia. Si això passa, han d'actuar d'ofici.

La Rosa, com a agent dels Mossos, treballa amb la part de seguretat relativa a la víctima. Quan li arriba un cas i té disponibilitat, demana que portin la noia al seu despatx. Li agrada veure-les i poder parlar amb elles, per posar sobre la taula les opcions que tenen. Moltes vegades arriben molt neguitoses o amb dubtes, perquè saben que volen sortir de la situació en què es troben, però no saben com fer-lo o si seran capaces. El sentiment que elles arrossequen és de culpa, de sentir que estan traint les seves famílies.

Ella ha d'explicar què és el que passarà si viatgen i com poden ajudar-les, sovint, posant-les en contacte amb Valentes i acompanyades. Elles s'encarreguen de protegir-les, de veure si necessiten algun tipus de protecció, d'explorar-les i veure si existeix violència dins del domicili; Valentes fa l'acompanyament, els hi proporciona ajuda psicològica i els hi pot donar lloc a alguns dels seus recursos de l'habitatge o, fins i tot, pagar una habitació a un hostel per aquesta dona fins que trobin un lloc definitiu per ella.

Els casos més recordats per les protagonistes d'aquestes pàgines, persones que han treballat sobre el fenomen, són la mostra d'una realitat que continua succeint al nostre territori. La Rosa, acostumada a rebre casos d'estudiants universitàries -ha dut des d'infermeres fins a psicòlogues, enginyeres o antropòlogues-, rep una trucada el passat Nadal i es posa tota la maquinària en marxa. Quan rep a aquesta noia al seu despatx i comença a escoltar el seu relat, es queda gelada i s'adona de les deficiències del protocol i de la manca de prevenció en aquests casos.

Aquesta noia, a la qual anomenarem Houda, provenia de l'Àfrica subsahariana i era la major de tres germanes. Els seus pares mai van posar cap impediment per tal que estudiés, fins i tot la van recolzar. El problema sorgeix quan ella compleix els 20 anys, que ja comença a estar mal vist que una dona, dins de la seva comunitat i amb la seva edat, no estigui casada. La seva família, com la resta de la comunitat, valora molt l'honor i la imatge pública. Per això, durant els dos últims anys han estat organitzant un matrimoni amb un cosí que viu al seu país d'origen. L'Houda, refugiada en els seus estudis, ho ha viscut tot amb angoixa, però no ha sabut com oposar-se,

està acostumada a obeir el que els seus pares demanen. Amb les amigues del seu país comenta que tot està bé, però això és una màscara, perquè paral·lelament ho viu tot amb molta angoixa. No té la suficient confiança ni amb les seves amistats per a poder explicar la seva situació i fer saber que es troba malament amb aquesta decisió.

A l'estiu, el viatge s'acosta i davant d'aquesta perspectiva, plena de por i angoixa, intenta suïcidar-se. Els seus pares, veient que la seva filla es troba malament i que no podrà viatjar, decideixen posposar el viatge. Aconsegueix quedar-se una mica tranquil·la i la seva família li dona l'espai que necessita. Així és com continua amb la seva vida. Una temptativa de suïcidi és un dels indicadors més clars d'un possible matrimoni forçós, però ningú al servei sanitari se'n va adonar.

L'Houda, abans d'aquesta temptativa de suïcidi que fa, com a estudiant de la UAB, recorre al servei de psicologia del que disposen els estudiants. Està desesperada i només se li acut trucar-hi. Des d'aquest servei l'informen que la primera sessió és gratuïta, però després haurà de pagar cinquanta euros. Ella no té la capacitat com per pagar-ho, així que ho deixa córrer. El cas és que ningú és capaç de fer una trucada i veure qui hi ha al darrere de tot això, aquesta trucada queda oblidada.

Ella continua amb la seva vida, amb el llunyà fantasma d'un matrimoni que es durà a terme al desembre, en un nou intent de viatge. Al novembre, però, quan veu que s'acosta de nou la data límit, torna a tenir idees suïcides i, desesperada, truca al Telèfon de l'Esperança. Des d'aquí, després d'explicar la seva història, li proporcionen un nou número de telèfon, el 900 900 120. Després d'aquesta nova trucada, el protocol s'activa a Girona.

Ens trobem al dia 22 de desembre. Vacances de Nadal, la gent marxa i a la Rosa li comuniquen que l'Houda es troba acompanyada per Valentès. Ella demana estar informada de tot. Tot i això, els fets es precipiten, el bitllet d'avió està comprat pel mateix diumenge i l'Houda no té clar si volarà o no. Llavors és quan la Rosa i l'Houda es troben al seu despatx.

Quan l'Houda arriba a la comissaria i es troba amb la Rosa, mentre explica la seva història i com s'ha sentit tot el temps, no pot deixar de plorar. La Rosa, buscant la millor forma per convèncer a la noia de quedar-se, li explica quina és la situació: només pot quedar-se, perquè si es casa el més probable -com més endavant l'Houda va poder confirmar- l'acabaran mutilant. La Rosa li fa un croquis de la situació: arribarà

al país, la casaran, la ficaran en una habitació, l'home la violarà perquè ella no voldrà mantenir aquella relació sexual, ensenyaran la roba tacada de sang i s'haurà d'anar a viure amb la seva família. La Rosa també afegeix que mai podrà ser feliç allà, perquè li demanaran total obediència i submissió, i ella no ha estat educada per això, així que mai aconseguirà ser feliç. Només hi havia una opció: l'Houda s'havia de quedar.

És en aquest moment quan la Rosa ha de pensar en els recursos que estan disponibles per ella. Ella pot tenir molta voluntat de voler ajudar, però si no té els recursos per tal de fer-la sortir de casa, no pot fer res. Afortunadament, Valentes va poder ajudar a aquesta noia i donar-li un allotjament mentre reflexionava sobre la situació i prenia una decisió. La Rosa és clara amb aquest aspecte: *'sense recursos deixes a aquesta noia al carrer, per molt que vulguis ajudar'*.

Si la noia pujava a l'avió, ja no podrien ajudar-la. L'Houda comptava amb l'avantatge d'estar nacionalitzada espanyola, perquè de no ser així, tot seria molt més complicat i diferent. La Rosa li va deixar adreces importants de l'ambaixada de Dakar, d'una associació a Banjul i un correu electrònic. La decisió l'havia de prendre l'Houda, ningú podia decidir per ella.

Aquell mateix cap de setmana, la Rosa rep un missatge on li comuniquen que, finalment, l'Houda no ha viatjat. Aquest cas és un dels molts que ha portat la Rosa. L'Houda va poder tornar a casa seva temps després, sense conseqüències més greus, tot i que ara es troba vivint al Regne Unit amb altres familiars. A l'Houda totes les institucions li van fallar. Va haver d'intentar suïcidar-se, va contactar amb el servei de psicologia de la UAB i no va aconseguir ajuda real fins que va trucar al Telèfon de l'Esperança. El que més crida l'atenció és que, una noia adulta, empoderada i amb estudis universitaris, no sabia on podia anar per tal d'obtenir ajuda. Una frase que la Rosa li va dir a l'Houda i que li va fer reflexionar va ser: *'no pensis que estàs traint els teus pares, sinó que estàs obrint el camí per les teves germanes'*.

Malgrat això, aquesta moneda té una cara molt més fosca. L'Houda va tenir un final feliç, va poder tornar a casa seva i no va patir majors conseqüències; però moltes vegades no és així i la violència pot arribar a extrems límits, sobretot a les comunitats índies i pakistaneses, on es donen els crims d'honor. La Rosa posa d'exemple una noia del Pakistan, un cas que ha portat fins fa poc, on han hagut de treure la noia del domicili perquè la situació era molt violenta i perillosa per ella. El més greu és que té

una germana de catorze anys i estan veient si la poden treure a ella també. Ara està vivint a un pis de Valentès i el detonant va ser que es van assabentar que tenia un xicot català. Això suposa un afront per la família.

La Núria i la Ruth també tenen casos que recorden amb especial estima. La Núria recorda el cas de la Leila, de nou, nom fictici. La noia, que vivia en un ambient familiar molt opressiu, va haver de sortir de casa per la força, en plena pandèmia, enmig d'una forta situació de violència que va provocar una denúncia d'ofici per part dels Mossos d'Esquadra. La Leila es va quedar sola en ple confinament, només rebia una visita setmanal de l'Ariadna, la coordinadora de Valentès i l'única persona que comptava amb un permís especial per poder sortir de casa.

Mentre el món buidava els seus carrers, ella quedava aïllada a un alberg d'Olot. Quan el que més necessitava era una abraçada, la Leila només podia rebre una videotrucada. A més a més, a conseqüència de l'ambient repressiu i tancat en el qual estava acostumada a viure, era una noia amb molts problemes per relacionar-se amb els demés. Segons la Núria, que relata la seva història amb el cor ple d'orgull, quan va arribar *'era com un ocellot, un ànima en pena...'*

Després de dos anys, temps en què Valentès ha hagut d'adaptar el seu acompanyament al món online a conseqüència de la pandèmia, la Leila ha fet un gir radical a la seva vida. Ha aconseguit treure's l'ESO, està treballant a jornada completa, està buscant un pis per compartir i ha donat un profund canvi físic i personal. La Leila ara té ganes d'estudiar, de viure i de menjar-se el món. De fet, un dia l'educadora social que la va treure de casa va anar a l'associació per fer una visita i va preguntar per la Leila. El seu canvi havia estat tan radical, que no s'havia adonat que s'havia trobat amb ella. Aquest és el potencial transformador de l'acompanyament i el treball que fan associacions tant fonamentals com Valentès.

El cas que va quedar al cor de la Ruth és el de l'Aminata (nom fictici), una noia del Senegal que va arribar amb catorze anys, a quart d'ESO. El pare tenia dues esposes, la mare de l'Aminata i una altra, amb qui vivia a Salt. El pare se l'emporta perquè la madrastra, qui també és tia de l'Aminata, necessitava ajuda a la casa i amb els nens. En aquestes cultures, és habitual casar-se entre família per tal de mantenir

el llinatge i les seves ètnies. Tot i això, l'Aminata volia seguir estudiant i amb aquestes càrregues va a aconseguir l'ESO i el Batxillerat.

Quan ella es posa en contacte amb Valentes perquè la volen casar, l'associació va haver d'adaptar-se al seu ritme. Elles li oferirien ajuda per trobar feina i un lloc on viure. L'Aminata, però, volia mantenir el contacte amb el seu pare i va agafar el rol de cuidadora. Des de Valentes, pel seu bé, li diuen que havia de deixar aquella vida, perquè era la que havia escollit el seu pare i no podia lluitar contra això. L'Aminata tenia por de perdre aquesta relació paternal i, sobretot, que la seva tieta i madrastra no el cuidés tan bé com ella.

Amb el temps, ella va poder fer un gir complet, va fer un cicle i va trobar feina. Ara viu amb una germana seva a qui també van portar per cuidar del pare. El que més crida l'atenció d'aquest cas és que l'Aminata és una noia molt tradicional, el que aquí es consideren uns valors molt antiquats. La Ruth va arribar a pensar que seria un cas fallit, on l'acabarien casant i només podrien haver fet un acompanyament. Sorprenentment no va ser així.

La Salima també recorda un cas especial. Una noia que vivia al nord del Marroc i va haver de fugir perquè la seva mare, que tenia quatre fills, era víctima de violència de gènere i llavors van arribar a Palafrugell, on van poder refugiar-se. L'avi de la víctima va ser qui els va trobar refugi, el problema és que arribaven a Espanya sense documentació, així que es va veure abocada a una situació irregular.

Un cop arriba a Catalunya, i després d'un temps, s'assabenta per casualitat que la seva mare la vol casar amb un cosí del País Basc. La seva mare pensa que ho fa per protegir-la, perquè mitjançant aquest matrimoni aconseguiran regularitzar la situació. Quan la noia es posa a fer les maletes, veient que s'acosta la data, la situació es posa més tensa i ha d'acabar demanant ajuda a l'Espai Jove de Palafrugell. Aquesta noia es troba ara en un centre d'acollida, però quan aquesta situació s'acabi, no hi haurà recursos per atendre-la i no hi haurà un pis on pugui quedar-se.

Uns altres casos que també s'han de tractar són el de les noies que, no veient un altra sortida, acaben acceptant el matrimoni, aquest es consuma, tanmateix, acaben retornant al territori català. Tot i que sembli molt complicat, elles també tenen oportunitat d'acabar amb aquest matrimoni no desitjat.

La Núria i la Ruth expliquen que, quan aquest matrimoni s'ha consumat, la situació sí que és una mica més complicada, perquè de vegades hi ha criatures en comú i s'ha de parlar de règim de visites, pensions, conveni de divorci... En aquestes cultures, els fills passen a ser propietat dels homes, del pare. Per atemorir a les dones i que no es divorciïn, les amenacen amb no tornar a veure'ls i emportar-se'ls al país d'origen. Aquesta por les paralitza.

L'equip de Valentès compta amb una jurista que ajuda a fer entendre que això a Catalunya no pot passar. Aquestes dones que ja estan dins del matrimoni ho tenen molt interioritzat aquest concepte i que algú els hi faci entendre això, les ajuda molt a tirar endavant i fer el pas.

El tema de la documentació i la regularització també és complicat quan vols fugir d'un matrimoni forçat. Quan no tens la teva situació regularitzada és més complicat demanar ajudes públiques i trobar feina, un dels pilars per estabilitzar la situació d'aquestes noies.

Algunes d'aquestes noies es troben en situació administrativa irregular. La Salima assenyala que tenen assessors legals a la Direcció que els hi donen ajuda, però són processos molt llargs i complicats. Això entronca amb la dificultat que pateixen per no tenir reconegut un estatus de víctima de violència de gènere. Les dones que surten d'un matrimoni forçat no són reconegudes com a víctimes de violència de gènere, el qual els impedeix, per exemple, rebre ajuts específics, ja siguin econòmics o d'habitatge, o també la nacionalitat. La llei contra la violència de gènere només reconeix violència de gènere quan es dona dins de la parella o a l'àmbit domèstic.

Quan la Hulut estava a tercer de la secundària els seus germans i el seu pare van començar a plantejar la idea de portar-la al Marroc i casar-la amb algun cosí. Ella estava molt integrada amb les companyes de classe i moltes vegades s'havia vist oprimida per la religió i la cultura. Un exemple que recorda va ser la imposició del hijab. Quan va entrar a l'institut, la Hulut no volia portar-lo, però els seus pares l'obligaven. Moltes vegades, s'ho posava al sortir de casa i s'ho treia a l'institut, amagant qui realment era, com una metàfora del que li acabaria passant.

La data del viatge al Marroc s'acostava, els seus pares estaven convençuts de casar-la i ella estava convençuda del contrari. Així va ser com va demanar ajuda a l'institut i va anar a viure a un centre d'acollida proper a la ciutat on vivia. Ella va marxar de casa sense avisar i els seus germans van començar a buscar-la per tot arreu trucant als seus amics i intentant descobrir on estava. Els amics no sabien per què la buscaven o què havia passat amb ella.

El problema més gros va sorgir quan va començar la violència verbal i les amenaces. Com que continuava a la mateixa ciutat, però en un centre d'acollida, la seva família la va trobar i van amenaçar-la de matar-la si perdia la seva virginitat o es buscava un altre home. Aquesta situació va derivar en una ordre d'allunyament. No obstant això, la situació va arribar a ser insostenible per ella i va acabar demanant ajuda a Girona, a Valentes, on finalment va aconseguir l'acompanyament i l'ajuda que necessitava.

La Maria va haver de sortir de casa seva quan va complir els quinze anys. A casa seva, on es professava també la religió musulmana, hi havia una ideologia molt tancada. Ella relata que a la cultura de Bangladesh sempre volen casar a les nenes molt joves, tan aviat com entren en la seva edat fèrtil. Precisament va ser amb aquesta edat, quan el seu pare va arribar a la conclusió que tant ella com la seva germana s'estaven fent molt grans i les havia de casar, perquè a sobre estaven adquirint una ideologia massa 'occidental' per ell. Amb tota aquesta situació, i davant la perspectiva d'un futur matrimoni que ella no volia, li va acabar provocant un atac de pànic.

El director del seu institut va voler parlar amb ella perquè faltava molt a classe, ja que els seus pares viatjaven molt i la seva germana i ella havien d'encarregar-se de la botiga. Això va fer que una treballadora hagués de fer un seguiment del seu cas, amb visites mensuals.

A l'estiu, quan les classes havien acabat, el seu pare havia decidit que ja era moment de celebrar el matrimoni i va comprar uns bitllets d'avió per anar a Bangladesh i celebrar el matrimoni. Davant d'un nou atac de pànic, la Maria es va posar en contacte amb una professora seva que ja coneixia una mica de la seva situació i van haver de denunciar, perquè la situació va arribar a ser molt tensa a casa. La Maria vivia una dualitat: d'una banda, tenia la seva vida a casa, una vida tancada i religiosa; d'altra banda, tenia la realitat de l'escola, on ella podia ser qui volia ser.

Por després, la Maria va anar a un centre d'acollida amb la seva germana petita, un centre on van poder quedar-se fins els divuit anys. Després van a estar en un altre centre i finalment des dels divuit als vint-i-un a un pis per extutelats.

La Hulut ha aconseguit sortir d'aquesta situació. Després de l'ajuda de Valentes, va aconseguir una feina i, amb el temps, ha acabat marxant de Catalunya i ara es troba en un altre país de la UE, realitzant els seus estudis i treballant. La Maria ara viu amb la seva germana. De vegades, sí que se sent sola, perquè només té a la seva germana petita i, tot i tenir-hi família a Barcelona, no s'hi relaciona amb ells després d'aquesta situació tan dura de trencament.

Capítol III: Comunitat

Segons les dades que proporciona la Salima, el 88% dels casos de matrimonis forçats afecten les dones. Tot i això, també hi ha homes que es veuen afectats per aquesta realitat, encara que d'una manera diferent. La dona està travessada, a totes les societats, pel patriarcat i el masclisme. És per això que les seves possibilitats són menors i les conseqüències de no acceptar un matrimoni són molt més greus per elles que per ells. Segons el lloc de procedència, els homes poden buscar-se amants o altres dones, i això no estarà mal vist en la comunitat.

En Naqash, que treballa com a fotògraf i de vegades ha hagut de mediar en situacions de conflicte dins de la seva comunitat, no està d'acord amb els matrimonis forçats i parla de la necessitat, tant del noi com de la noia, de poder escollir amb qui volen casar-se. El problema de la seva comunitat és que està molt tancada i li costa modernitzar-se, d'aquí venen molts dels conflictes en què han d'intervenir. Ell expressa que és conscient que la dona pateix més, elles no tenen la possibilitat de buscar-se amants o de divorciar-se, perquè això taca horriblement l'honor familiar. Però també destaca que no tots els homes estan d'acord amb els matrimonis forçats, el que passa és que vivint en una comunitat masclista, ells no tenen capacitat de decidir, han d'acatar els designis dels avis o dels pares, és una religió molt masculina.

Pels homes de la comunitat el respecte per les persones grans és molt important. No poden desobeir una decisió com aquesta. La noia passarà a viure al nucli familiar masculí i aquesta decisió sempre ha de ser valorada per persones més grans, amb major experiència.

El punt de vista masculí sempre és diferent. En ser un home dins de la comunitat, tenen molta més llibertat (si ho comparem amb les dones) i no hi haurà tanta crueltat en el moment de jutjar-te. El Naqash explica que hi ha homes que es casen amb la parella, però que després tenen una o dues amants, amb qui realment estan bé o s'acosten més al que l'imaginari col·lectiu occidental entén per 'amor'. Els homes pateixen les conseqüències dels matrimonis forçats, perquè són un dels agents implicats, però no arriben a ser obligats, perquè no els hi obliguen de la mateixa forma que a les dones. Això genera també molta inseguretat en els nois joves, que no tenen

capacitat de decisió, perquè les bodes concertades són massa freqüents i saben que qui escollirà serà el pare o l'avi.

L'Habby Jawe, una dona senegambiana, treballa com a medidora amb un grup de suport per a dones d'aquests països a Sant Pere Pescador, Girona. Quan parla sobre la seva situació i per què es dedica a mediar en situacions de conflicte entre les dones de la seva explica que, de fet, ella es va casar mitjançant un matrimoni concertat. Als anys 80, el més comú en aquests països, era casar-se mitjançant un matrimoni concertat. Amb el temps, va voler treballar amb aquestes dones i ara tracta de trobar l'equilibri entre mantenir la tradició i el valor cultural i la lliure elecció de la dona. Enmig d'aquí, és on es troba el seu paper.

Els matrimonis concertats són aquells en què els pares de la noia acorden un matrimoni amb la família del noi. Moltes vegades, en comunitats més obertes, poden escollir entre diversos candidats. També es dona el cas de noies que estan d'acord. La diferència entre un matrimoni concertat i un de forçat rau en el consentiment. El matrimoni es converteix en forçat en el precís instant en què la noia no vol casar-se i la seva família vol obligar-la.

En el seu cas, com a medidora cultural, han sortit alguns casos. En els casos que porta ella, la majoria de dones acaba acceptant el matrimoni concertat. Els problemes comencen quan ella vol divorciar-se i no se li permet. Quan s'arriba a aquest punt de voler separar-se, l'home s'oposa i la família també, per això és molt difícil trencar el vincle entre la comunitat, la família i la dona. Aquí es troba el major impediment per tal que aquestes dones puguin aconseguir el divorci o facin aquest pas. Crida molt l'atenció que, quan és a la inversa, l'home sí que pot decidir divorciar-se amb total llibertat i tranquil·litat.

A l'Habby, que fa tallers per les dones de la comunitat i les seves filles, li arriben els casos a través de les víctimes. Ella els hi dona consell i informació i intenta acompanyar-les en el procés. Quan existeix violència, truca a la policia i comença a treballar amb altres institucions, com podrien ser els serveis socials. Ella, acostumada a tractar casos de matrimonis consumats, sempre amb la perspectiva cultural i de la comunitat, es queixa que el protocol queda una mica incomplet. Existeix un protocol, però no s'aplica gaire. Moltes vegades, si hi ha violència, hi ha una ordre

d'allunyament, però falta treballar-ho amb més profunditat i abordar-ho des d'un altra perspectiva, potser tenint també en compte el valor cultural de les víctimes.

L'Habby es queixa del fet que, quan la dona és d'origen migrant, sovint es perd la informació. Potser que això sigui també el que hagi passat en el cas del doble assassinat de l'Arooj i l'Anisa, que per culpa d'aquesta barrera, de vegades idiomàtica, però també cultural, la informació no hi hagi arribat i no s'hagi pogut aplicar el protocol correctament. Potser s'hauria d'incloure dins d'aquest algun tipus d'informació en diversos idiomes i fer-los arribar a les noies que arriben d'aquests països que estan en risc. L'Habby creu que, quan es parla de mutilació genital femenina, tothom entén que vulnera els drets humans i el valor cultural i tradicional desapareix, en canvi, en el cas dels matrimonis forçats, molta gent mira per un altre costat i els atribueixen al valor cultural.

Ella també insisteix en el fet que **els matrimonis forçats són violència de gènere**. Demana més recursos per aquestes noies, no només econòmics, recordant al que deien la Ruth i la Núria de Valentès: no només hi ha manca de diners. En molts casos, quan hi ha un divorci per matrimoni forçós, l'home es queda els papers de la dona, ja sigui el DNI, NIE o el passaport, i aquesta dona queda completament indocumentada. S'han de buscar recursos per arreglar aquesta situació, perquè la majoria de matrimonis d'aquest tipus, a l'estar fets al país d'origen, moltes vegades no consten en el nostre registre civil. Un bon mètode de detecció seria que, quan es fa una preinscripció a l'escola, saltin les alarmes i demanin un certificat de matrimoni. Així es podrien detectar alguns casos de matrimonis forçats.

La pandèmia va buidar els carrers del món, però també ens va tancar a les cases. Totes les persones que parlen a aquest reportatge coincideixen en el fet que el fenomen dels matrimonis forçats forma part d'una realitat molt més complexa que un confinament. Per exemple, la Rosa destaca que hi ha hagut un aspecte negatiu: no s'han pogut fer viatges al país d'origen perquè les fronteres estaven tancades. Tot i això, la pandèmia no ha eliminat el risc d'aquestes noies de casar-se, sinó que ho ha postergat. En el cas de Valentès, la pandèmia ha complicat la seva tasca d'acompanyament, no és el mateix una abraçada, que una trucada; però han sabut

adaptar-se a la situació i han pogut trobar altres formes de treballar en l'acompanyament des de la distància.

L'Habby té també un altra visió d'aquesta situació. Moltes dones que vivien en situació de violència s'han enfonsat, tancades moltes vegades amb les persones que les agredeixen, ja sigui la família, o el marit. No existia cap comunicació que pogués ajudar-les a sortir d'aquesta situació tan fosca. L'Habby coneix el cas de dones que no tenien ni diners per comprar els aliments bàsics perquè o estaven soles o el marit s'ho gastava. Aquestes dones han passat una pobresa brutal, perquè les dones d'aquesta comunitat depenen de l'home i no tenen independència econòmica.

En aquestes comunitats, normalment, es donen molts casos de matrimonis concertats, aquells en què la parella és acordada pels pares, com si fos un contracte. Normalment, el pare de la noia busca el millor candidat per la seva filla, basant-se en motius de llinatge o de riquesa. La Rosa pensa que no és res dolent que algú accepti la seva parella havent estat escollida pels pares, sempre que hi hagi consentiment.

Tant el matrimoni musulmà com el nostre, al final, segurament, no som més feliços nosaltres que ells. És un tema sobre consentiment mutu. S'han de tenir en consideració els drets humans i que hem de protegir la llibertat d'elecció. La realitat és que darrere de les persones d'aquestes comunitats hi ha un itinerari de matrimoni concertat i per això és rellevant que arribi la informació, per tal que sàpiguen que poden no estar d'acord. La Rosa creu que hem de ser respectuosos amb la diversitat, perquè ells tenen altra manera de funcionar.

El valor cultural és molt important i els matrimonis concertats formen part d'aquest valor. La línia es dibuixa en el moment en què es vulneren els drets humans i la capacitat de decisió de, en la majoria de casos, la noia. No es pot jutjar amb la mateixa lupa les seves tradicions, però tampoc podem deixar de banda que, quan es cometen vulneracions tan flagrants com en els matrimonis forçats, s'ha de fer arribar la informació, activar protocols i donar ajuda.

Això està molt relacionat amb la revictimització que reben aquestes noies. D'un costat, han d'enfrontar-se al masclisme dins de la seva comunitat i dins de la societat, i per l'altre costat, han d'enfrontar el racisme d'una societat que moltes vegades no comprenen la seva situació, o la minimitzen. Quan realment importen els seus relats i

històries és, de nou, quan s'arriba a l'extrem, als crims d'honor. Fins que no les maten, no importen.

Capítol IV: Honor

Què passa quan la violència per rebel·lar-se contra un matrimoni forçat arriba al límit? Es donen casos de crims d'honor. Un exemple és el cas de la Samia Shahid, una noia pakistanesa que vivia al Regne Unit i a qui van assassinar al Punjab. La seva família que vivia en aquesta regió va enganyar-la dient que el seu pare estava malalt i s'estava morint. El seu pare i exmarit van ser els acusats de la seva mort. Però això que sembla tan llunyà també ha passat a Olot, on una noia va ser assassinada pel seu marit i el germà d'aquest, quan ella ja estava casada. **Havien de matar-la per netejar l'honor.**

El dia 23 de maig, es va saber de l'assassinat de dues germanes al Pakistan que residien a Terrassa per la seva negativa a acceptar els matrimonis amb dos cosins. La família va decidir que havia de netejar el seu honor. Les primeres informacions apunten al fet que, les noies, que vivien amb els pares a la ciutat de Terrassa, van acceptar un matrimoni concertat al Pakistan, es van casar amb els seus cosins i quan els pares els hi van dir que havien d'iniciar els tràmits de reunificació familiar, les noies els hi van donar la negativa i els hi van dir que no volien. Segons la versió del pare, les noies van marxar de casa i no van saber res més d'elles fins que es va assabentar que es trobaven al Pakistan, on les han assassinades, amb la implicació de sis homes, entre ells els seus germans i els cosins amb qui s'havien casat.

Aquesta informació ha transcendit a molts mitjans de comunicació; no obstant això, és qüestionable que es faci ara. Ha estat necessari un crim com aquest per tal que es torni a parlar sobre el fenomen. El problema d'aquesta cobertura és, de nou, no saber fer una correcta diferenciació entre un matrimoni forçat i un de concertat i pensar que això passa a Pakistan, que no ens afecta i ens es aliè. Els periodistes i les periodistes que han fet la cobertura, en la seva majoria i normalment al mitjà televisiu, ho tracten com si aquests països, a conseqüència de la seva cultura i tradició, no tenen respecte pels drets de les dones, però és un fet aïllat que no arriba a passar aquí.

Per això aquest fet només és la punta de l'iceberg. Es visibilitzen molt més els assassinats i les tortures, però darrere d'això, hi ha una gran quantitat de fets que pateixen les noies al nostre territori. Passa d'idèntica manera que amb la violència de

gènere, perquè, de fet, els matrimonis forçats ho són. Veiem els crims, tanmateix, no tenim en consideració la por que pateix una noia quan la volen dur a casar-se a altre país, quan per obediència no li queda un altre que acceptar-ho o trencar amb tota la seva família. Hi ha amenaces, coaccions, comentaris, aïllament; no tot són les agressions, ni la violència. Se simplifica una realitat massa complexa. Notícies com aquestes ajuden a revifar el tema i, potser, amb sort, les institucions tornaran a treballar amb més prestesa, però amb això queda clar que el sistema té mancances que no s'han superat.

Des de Valentes tracten casos de tots els llocs del món. Índia, Pakistan, Marroc i el Senegal i Gàmbia són els països d'origen de la majoria de les noies que arriben a l'associació. Tot i que elles no coneixen a l'Arooj i l'Anisa, les dues dones assassinades, sí que porten molts casos de pakistaneses i per això han volgut expressar el seu rebuig i el seu dol.

Segons ha transcendit, el pare de les noies, el Ghulam, va arribar a Catalunya per buscar un futur millor, va haver de pagar una fortuna per un contracte de treball falsificat i, amb el temps, va poder portar l'Arooj a Catalunya gràcies al reagrupament familiar. Ella estava casada a Pakistan amb un cosí, qui més tard també seria el seu botxí. Finalment, també van aconseguir portar a l'Anisa, però totes dues van començar a fer la seva vida i això no va agradar gens en especial a un dels germans grans, que pensava que s'estaven occidentalitzant massa. L'Anisa, que va arribar a escapar-se en diverses ocasions de casa, va començar a sortir amb un noi del Pakistan que vivia a Barcelona, fet que no va agradar gens al germà, qui es va barallar amb aquest noi i el va arribar a apunyalat. El Ghulam, fart d'aquesta situació i que s'esperava el pitjor, va demanar que deixés a les noies tranquil·les, perquè acabaria matant algú si seguia sobreprotegint-les. Al Pakistan, fins al 2016, els crims d'honor no estaven condemnats per la llei com a tal i els homes podien defensar-se al·legant que havien de netejar l'honor de la família.

Moltes coses han fallat per tal que l'Arooj i l'Anisa acabessin assassinades al Punjab. Quan estaven a Terrassa, tenien l'oportunitat de conèixer i de contactar amb associacions o institucions que els hi donessin informació i els hi deixessin clar el perill que suposava viatger al seu país d'origen. Això no va passar, d'alguna forma la informació va quedar aturada i no els hi va arribar. A més a més, quan l'Anisa va arribar

a territori català, era menor d'edat. En aquest cas ha fallat el protocol, perquè no s'ha aconseguit ni prevenir, ni intervenir.

Com bé assenyala la Rosa, no cal fer sentir-les incòmodes, però quan trobes algú que encaixa en el perfil d'un possible matrimoni forçat o concertat, s'ha d'escoltar i preguntar, saber què volen fer en el futur i presentar les possibilitats que tenen.

Epíleg: Tornar a l'arrel

Molts dels casos que apareixen durant aquest reportatge mereixen que s'expliqui el seu final. La comunitat sempre està per elles, s'han criat allà i, encara que no formin part, tenen un vincle. Moltes dones prefereixen no denunciar amb tal de no perdre'l, prefereixen ser maltractades a quedar-se sense mare. Aquest procés de trencar l'arrel és molt dolorós, però el temps acaba sanant algunes ferides i alleugerint-les. Moltes tornen a aquesta arrel trencada, amb distància i maduresa, tenint clar que no tots els casos són iguals i que no totes es recuperen de la violència que la família i la comunitat exerceixen sobre ella.

La Maria va sortir de casa seva amb una ordre d'allunyament. Tenia molta por de creuar-se amb el seu pare pel carrer, no sabia què passaria. Al mateix temps, es trobava en una situació molt incòmoda perquè estava renunciant a la seva família. Això no es decideix d'un dia per l'altre. Després d'un any, amb acompanyament emocional, l'ordre d'allunyament va acabar i va decidir no renovar-la, perquè havia de tornar a declarar en contra dels seus pares i no volia repetir aquest patiment, ni per ella, ni pels seus pares. Tant la Maria com el seus pares ja es trobaven bé.

Vuit mesos després d'aquest fet, va retrobar-se amb la seva mare, la part més tranquil·la i amb qui era més fàcil comunicar-se. Amb el seu pare va ser molt més complicat, és molt estricte i la Maria encara tenia por. Fa dos anys que el seu pare va morir. Actualment, manté una relació cordial amb la seva mare, perquè ella no comparteix la seva visió del món. La seva idea continua sent que es casi i que busqui un home i una llar.

La Hulut, fora del país, no ha tornat a tenir contacte amb la seva família, encara que això li continua fent patir, sobretot per la seva germana petita. Té por que, quan arribi el moment, els seus pares decideixin fer-li el mateix que a ella i no tingui la capacitat de decidir. Potser quan es dona un cas com aquest, els serveis socials haurien de tenir registre i intervenir per evitar-lo abans que sigui massa tard o surtin del país amb la criatura.

L'Houda no va tenir conseqüències greus per ella i va poder tornar a estar un temps a casa seva. Després, va haver de marxar a Londres i està vivint amb uns familiars.

Valentes ho té clar. Cada noia és un món, cadascuna és un procés diferent. Algunes poden tenir contacte amb la seva família, d'altres fan passes enrere quan es troben portes tancades o assetjament de nou. Algunes no volen tornar a saber res de les seves famílies, només pensen a tirar endavant i no mirar endarrere, deixar aquesta motxilla que pesa massa.

Quan aquestes noies deixen d'estar acompanyades, comença la vida de debò. S'han de preguntar moltes coses, sobretot qui són i què volen fer, perquè ara tenen capacitat per fer-ho. Moltes no havien fet un currículum o renovat un DNI mai. No havien tingut preocupacions, però tampoc llibertats.

3. Referències

—169 matrimonis forçats a Catalunya del Sud des del 2010. (2021, 15 marzo). La Clau.

<https://www.la-clau.net/ca/societat/169-matrimonis-forcats-a-catalunya-del-sud-des-del-2010-67678/>

—Alcázar, M. (2019, 22 junio). *Matrimonios forzados a la vuelta de la esquina*. El Periódico.

<https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20190622/sin-protocolo-generalitat-contra-matrimonios-forzosos-751747>

—*Banaz A Love Story*. An Emmy and Peabody winning film by Deeyah Khan ©Fuuse Films. (2013, 9 julio). [Vídeo]. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=VepuyvhHYdM>

—Castro, C. (2022, 24 mayo). *El padre de las jóvenes de Terrassa asesinadas en Pakistán: Tengo a las hijas muertas y a los hijos en la cárcel*. El País.

<https://elpais.com/sociedad/2022-05-24/el-padre-de-las-jovenes-de-terrassa-asesinadas-en-pakistan-tengo-a-las-hijas-muertas-y-a-los-hijos-en-la-carcel.html>

—*Condemna per l'assassinat de l'Arooj i l'Anisa*. (2022, 23 mayo). [Tweet]. Twitter.

<https://twitter.com/viacompanyades/status/1528824602637606912?s=24&t=kZ11JDBxRL5a4NveON3ssw>

—*Creix el nombre de matrimonis forçats a Catalunya*. (2020, 23 novembre). RAC1.

<https://www.rac1.cat/societat/20201123/49644256587/matrimoni-forcat-catalunya-dones-violencia-masclista-dades-informe-nenes-confinament.html>

—*Detectadas 85 mujeres víctimas de matrimonios forzosos en Catalunya*. (2021, 9 julio). ElNacional.cat.

https://www.elnacional.cat/es/sociedad/detectadas-85-mujeres-victimas-de-matrimonios-forzosos-en-catalunya_627638_102.html#:~:text=En%20Catalunya%20se%20han%20atendido,sido%20v%C3%ADctimas%20de%20matrimonios%20forzosos.&text=%22Eso%20

[pasa%20a%20Catalunya%20y,Valentes%20i%20Acompanyades%2C%20Am%C3%A8lia%20Barbero.](#)

—Drouet, G. (2022, 24 abril). *Mujeres de la Tierra - 90 min. subtítulos en castellano* [Video]. Vimeo.

<https://vimeo.com/229670157>

—«*Els matrimonis forçats passen aquí i amb noies nascudes a Catalunya*». (2021a, julio 10). Diari de Girona.

<https://www.diaridegirona.cat/comarques/2021/07/10/els-matrimonis-forcats-passen-i-54870356.html>

—*Els matrimonis forçats passen aquí i amb noies nascudes a Catalunya*. (2021b, agosto 31). Valentes i Acompanyades.

<https://valentesiacompanyades.org/els-matrimonis-forcats-passen-aqui-i-amb-noies-nascudes-a-catalunya/>

—Estéban, R. (2021, 10 julio). *El nombre de matrimonis forçats no para de créixer*. El Punt Avui.

<https://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/1998304-el-nombre-de-matrimonis-forcats-no-para-de-creixer.html>

—Generalitat de Catalunya. (2019). *Protocol per a la prevenció i l'abordatge del matrimoni forçat a Catalunya*.

<https://igualtat.gencat.cat/web/.content/Ambits/antiracisme-migracions/prevencio-violencia-masclista/matrimonis-forcats/Protocol-per-a-la-prevencio-i-labordatge-del-matrimoni-forcat-1.pdf>

—Grup Antígona. (2019). *Estudi sobre la situació dels matrimonis forçats a la ciutat de Barcelona*.

<https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documents/estudi-sobre-situacio-matrimonis-forcats-ciutat-de-barcelona.pdf>

—*Honor Killing | The Tragic Story of Samia Shahid*. (2018, 1 marzo). [Video]. YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=VKYJHzA7gMk>

—*Matrimonis forçats a Catalunya: denuncien que el protocol per evitar-los no funciona*. (2022, 27 mayo). CCMA.

<https://www.ccma.cat/324/matrimonis-forcats-a-catalunya-denuncien-que-el-protocol-per-evitar-los-no-funciona/noticia/3166732/>

—*Matrimonis forçats a Catalunya: «Et vesteixen de blanc i et porten a casa del teu home»*. (2021, 14 marzo). CCMA.

<https://www.ccma.cat/catrado/solidaris/matrimonis-forcats-a-catalunya-et-vesteixen-de-blanc-i-et-porten-a-casa-del-teu-home/noticia/3081959/>

—*Matrimonis forçats a Catalunya, la violència masclista més desconeguda*. (2020, 19 junio). CCMA.

<https://www.ccma.cat/tv3/30-minuts/matrimonis-forcats-a-catalunya-la-violencia-masclista-mes-desconeguda/noticia/3025925/>

—Mesguer, M. (2022, 24 mayo). *Matrimonios forzados en Catalunya*. La Vanguardia.

<https://www.lavanguardia.com/internacional/20220524/8288332/matrimonios-forzados-catalunya.html>

—*Protocol per a l'abordatge dels matrimonis forçats a Girona*. (2014).

<https://documents.mx/document/protocol-per-a-laabordatge-dels-matrimonis-forats-a-la-protocol-per-a-laabordatge.html?page=1>

—CCMA (2015, 11 febrero). *He plorat tant que no em queden llàgrimes. Els crims d'honor al Pakistan*.

<https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/mon/he-plorat-tant-que-no-em-queden-llagrimes-els-crim-dhonor-al-pakistan/video/5464779/>

—Valentes i Acompanyades. (2019). *Memòria de Valentes i Acompanyades*.

<https://www.solidaries.org/directori-d-entitats/valentes-i-acompanyades-131/>

—*Visualització de dades de matrimonis forçosos*. (2021). Mossos d'Esquadra.

https://mossos.gencat.cat/ca/els_mossos_desquadra/indicadors_i_qualitat/dades_obertes/Visors_altres_dades/visualitzacio_matrimonis_forcosos/

4. Annexos

TRANSCRIPCIÓ ENTREVISTA 1: HABBY JAWE

Habby Jawe, dona senegambiana, que treballa com a mediadora amb la comunitat. Ella va tenir un matrimoni concertat (i encara el manté), perquè fa 20 anys a Senegal-Gambia eren el més comú. Ara treballa mediant en aquest tipus de conflicte i lluitant per mantenir la tradició i el valor cultural amb la lliure elecció de la dona.

Destacats:

Víncle social amb la comunitat que s'acaba perdent (racisme i solitud).

L'administració no fa cap mena de seguiment.

Ella treballa com a mediadora, amb els pocs recursos que té.

La seva cultura és molt crítica amb aquestes dones.

—No sé si tu has viscut aquesta situació...

No, jo no l'he viscut.

—Però has conegut casos de gent?

Sí, he portat casos, soc una mediadora cultural que treballa amb famílies senegambianes. Jo soc del Senegal, em dic Habby Jawbe i porto 33 anys a Catalunya.

—Has vist molts casos?

De vegades, surten. Molts, molts no. La majoria de les senegambianes són matrimonis concertats, algunes trien la parella, però moltes vegades són concertats. Es converteix en forçat quan la parella vol separar-se i la família s'oposa. L'home no vol, la família tampoc, per la dona és molt complicat i trencar una vida costa molt. La comunitat i el vincle cultura pesa molt. Això dificulta que la dona tingui una decisió clara que pugui prendre. Si és l'home qui vol separar-se no hi ha problema, però si és la dona és molt difícil.

—Tu com fas aquestes mediacions? I com t'arriben els casos?

Aquests casos m'arriben a través de les persones, de les dones que fan la consulta. Li dono consell i informació. Puc acompanyar-la en el procés. Si la violència entra en la família, truco a la policia i treballo amb altres institucions, com serveis socials.

—Com es el protocol?

En el tema de matrimonis forçats no hi ha gaire protocol. Hi ha gestions i denúncies i treballar el cas, però protocol potser donar una ordre d'allunyament si hi ha violència. Llavors si poden treure el marit fora de la casa o buscar un pis. Protocol com treballar-ho i abordar-ho d'una forma complerta no hi ha.

—Quines coses es podrien millorar?

S'ha de valorar molt la situació de la dona. Moltes vegades, quan la dona es d'origen migrant, la informació es perd. S'oblida el seu valor cultural. L'altre cosa és que quan tens una dona víctima de violència, perquè un matrimoni forçat és una situació de violència, s'ha de donar més recursos. Moltes vegades l'home es queda els papers de la dona (passaport, DNI), aquesta dona es queda sense cap mena de document. S'han de buscar recursos per tornar a recuperar tot això. La majoria d'aquests matrimonis no estan registrats al registre civil i, per tant, no pots recuperar cap certificat perquè no consta res.

Aquest cas seria, per exemple, quan faci la inscripció a l'escola, que saltin les alarmes i demanar fotocòpies del certificat de matrimoni. Així es poden detectar alguns matrimonis forçats. Que tinguin més recursos, més diners, perquè la majoria no tenen aquests recursos, ni parlen bé la llengua.

—Com ha afectat la pandèmia? En el confinament, s'han vist una mica atrapada a les seves coses.

Aquest tipus de pandèmia ha tocat molt al fondo de les dones que pateixen violència. No hi havia comunicació. He tingut dones que han tingut problemes de diners que no han pogut comprar les coses més bàsiques com compreses. L'home va i compra el que necessita (arròs, pollastre, carn, oli...) i no compra res més. I les dones han passat una pobresa brutal. El problema és que les dones d'aquesta comunitat depenen del home i no tenen independència econòmica.

—Coneixes casos de dones que hagin tornat a tenir contacte amb les seves famílies? Sí, quasi totes. Sí, perquè al final la família tira i aquí la societat també és molt racista. T'ajuden un dia puntual, però ja no més. Necessites la teva família. Veus que estàs sola i ningú et dona un cop de mà. S'enyora la família. Potser no vol conviure, però al final tornes. Jo amb dones que he acompanyat, quan no han pogut separar-se, tornen amb la família i normalitzen la violència perquè no poden sortir d'aquí.

—El paper del home en els matrimonis forçats. Coneixes casos d'oposició?

Sí, tant els homes com les dones pateixen els matrimonis forçats. És la decisió del pare. Homes que no estan d'acord amb la persona que els hi ha dit que han de casar-se. Per molt que sigui guapa o de bona família, quan coneixes a una persona, de vegades, veus que no tenen res en comú. De vegades, es busquen una segona dona. La família és qui pren aquesta decisió i per això es casa amb una segona dona. Jo diria que en tema de immigració, la dona necessita molt acompanyament. Una dona que vol separar-se perd el vincle social que té amb la seva comunitat. És una dona que no té amistats, que es queda sola. Soledat brutal. Tornen a construir la seva vida, però necessita molt acompanyament emocional, no només econòmic.

—No hi ha ajudes per tenir aquest acompanyament?

No. L'administració, quan fan el tràmit, no fan el seguiment. Nosaltres com a mediadores, anem a veure-les, perquè ninguna dona vol estar al voltant, perquè està mal vist que es separin. Han de lluitar contra el seu home, contra la societat i contra la família. **En aquestes circumstàncies, intentar trobar un camí per sobreviure costa molt.** La soledat és brutal. S'ha de ser una persona mentalment forta per poder sobreviure i sortir d'aquest problema, perquè la gent parla molt malament d'aquesta persona. La nostra cultura és així.

TRANSCRIPCIÓ ENTREVISTA 2: ROSA NEGRE COSTA

La Rosa Negre és sotsinspectora del cos de Mossos d'Esquadra i està especialitzada en violència contra la dona, així com en mutilació genital femenina i matrimonis forçats. Compta amb més de 27 anys d'experiència al cos i va ser de les primeres en adonar-se'n que hi havia un problema quan els matrimonis forçats ni tan sols estaven tipificats al codi penal.

Destacats:

- L'any 2007 ella posa nom. Cas personal amb força. No hi havia delictes de matrimoni forçat. Tema recent 2007. Sobretot universitàries demanen ajuda. Administració lenta. 2015. Codi penal. Àfrica. La història sueca del amor. Individualisme nòrdics (bon nivell de vida) vs Àfrica (tot comunitat).
 - No sabia on anar. Les noies que ha portat eren amb carreres. Molt qualificades. La policia també han de ser-hi. Àfrica subsahariana. Tres germanes. Tot perfecte en els estudis. Els últims dos anys pressió (a partir dels 20). No s'ha oposat. 'Ja li està bé'. Ho viu en silenci, però ella està molt angoixada. Fa una temptativa de suïcidi per posposar el viatge.
 - La majoria ha tingut ideació suïcida o temptatives. Envia correu a UAB demanant ajuda. La primera sessió gratuïta, però després 50 euros. No hi ha coordinació entre administracions. No es miren les senyals. Truca al telèfon de la esperança. 22 de desembre: cas amb Valentines posades. 23 des. Ella en dos dies viatjava.
- Tinc el protocol (pdf penjat per la generalitat) i que té una informació sobre tot. Volia saber com els Mossos apliquen el protocol, com actuen, com fan prevenció.
- És positiu que aquests temes tinguin transcendència mediàtica. És molt important que els mitjans estiguin implicats en tot això. El que no surt als mitjans de comunicació no existeix. Tot el que està silenciats en el moment en què transcendeix mediàticament doncs pensa que agafa rellevància. Jo tinc 56 anys ara i tot el que hem aconseguit respecte als matrimonis forçats i la mutilació genital femenina, els mitjans han tingut un paper molt important en fer-se ressò de tot això. Si els mitjans no es fan ressò, a ningú li preocupa, perquè realment som una societat molt hipòcrita i ens preocupa lo

nostre. Lo que passa als altres, no ens importa. Jo que porto 27 anys en un cos policial, que puc dir-te què ha preocupat més o què ha preocupat menys, **han preocupat més el delictes contra el patrimoni que no pas contra les persones**. I si, a més, aquestes persones no són els nostres fills, encara ens preocupa menys.

Jo sempre he buscat aquest ressò mediàtic quan he treballat la violència sexual, les mutilacions, com els matrimonis forçats, crec que és importantíssim. No només per dir quina barbaritat, sinó també per ser conscients que tenim aquestes coses a casa nostra i que les estan patint moltes persones, que molt poques demanen ajudes i que molt poques posen paraules i que, per tant, el que és importantíssim, jo si estic patint qualsevol tipus de violència, he de ser capaç d'identificar-la, i des de molt jovenetes. Quan tens els primers indicadors i no quan et trobes en una situació molt embolicada i que ho fa tot molt més complicat.

Jo penso que es molt important que al codi penal apareguin la mutilació genital femenina, els matrimonis forçats... Quan tu tens una legislació que condemna aquest tipus de situacions i a més li dona unes penes, pren una nova rellevància. Per exemple, la mutilació genital femenina és un tipus de delicte que no teníem al territori espanyol, però els matrimonis forçats sí, no ens és nou. És important que tinguem clar que hi ha unes penes associades i així els mitjans i les xarxes i fer-se ressò.

El dia 6 de febrer es el dia internacional de la mutilació genital femenina. Llavors, és necessari fer un dia internacional contra el matrimoni forçat? Sí, perquè aquell dia aprofitaran per fer coses, perquè si no ens oblidem.

A nivell de matrimoni forçat, no ens aliè. No és qüestió nova per nosaltres. Hi haurà gent que voldrà maquillar-lo, però no. Nosaltres en tenim un passat més proper que llunyà, de matrimonis concertats que s'arreglaven. Jo, de fet, que visc a Girona, a la meua història personal tinc una familiar que és de les Gavarres, de les muntanyes de tot just darrere de Girona. Jo buscant, perquè m'agrada molt tot el tema de memòria històrica, m'adono que la meua besàvia no es va casar en primeres núpcies amb el seu marit i el que va ser el meu besavi, sinó que aquest home ja havia estat casat amb la seva germana i l'home aquest s'havia casat amb la meua besàvia malgrat portar-se quinze anys. Llavors vaig buscar a l'arxiu i vaig veure que la germana havia mort, que havia deixat quatre nens petits i no havia tingut altre opció. De fet, estava enamorada

d'un altre noi i això ho lligo perquè una neta seva m'explica que tenia un enamorat. Per tant, jo puc recrear la història de què la meva besàvia estava enamorada d'un noi amb 18 o 19 anys, es mor la germana gran, queden en el mig de les muntanyes quatre criatures i un home sol, no pot tirar endavant amb aquestes criatures i li diuen: noia, fins aquí han arribat les teves decisions, t'has de casar amb ell.

Si llegeixes a la Blanca Busquets, que també és periodista i escriptora catalana, circumscriu les seves obres a mitjans del segle passat i parla d'això mateix. Nosaltresensem que això ens és aliè i no, quantes vegades i encara ara es donen aquests acords, per exemple a les cases reals, que nos el permeten escollir amb qui casar-se. També tenim el cas de la comunitat gitana, un altre exemple.

Llavors què passa amb les comunitats que ens han arribat. Amb la mutilació genital ho teníem més fàcil perquè ho teníem ubicat a l'Àfrica subsahariana, però amb els matrimonis forçats hi ha de tot arreu. No pots suposar que totes les noies marroquines, de Malí, de Pakistan són matrimonis forçats. Es troben en nuclis familiars molt opressius.

El món està dividit en dos parts: els que triem amb qui ens cassem, llavors fracassem o encertem i després hi ha un altre món, el món musulmà, on qui decideixen amb qui t'has de casar són els pares. En aquesta comunitat arriben les famílies a un acord per manteniment de llinatges, per manteniment de riqueses, de vincles de sang... Decideixen amb qui s'ha de casar el fill. El pare ha d'escollir segons la religió amb qui ha de casar-se la seva pubilla. Hi ha tot un ritual quan la noia coneix al marit. Quan es fa el casament la família ja ha pagat. Això ho tenim a Catalunya perquè tenim molt gent musulmana i molta gent sij, els que porten el turbant. Els sij tenen tot el tema de les castes. Això ho transporten aquí. **No es que no estimen els seus fills, els estimen igual que nosaltres els estimem aquí, però hi ha unes maneres de funcionar que són ancestrals i que estan lligades a la religió i que les creuen fermament.**

—En quin punt us trobeu?

L'any 2007 jo vaig posar nom a tot això. Vaig veure un atestat policial on la nena havia estat venuda (parlo d'una nena de 14 o 15 anys) i la família la van vendre quan era petita i quan fos gran l'entregarien a la família del marit. I nosaltres no sabíem veure

en aquí un cas de matrimoni forçat o un delict específic. I policialment es va passar al jutjat, però vaig pensar que teníem un problema.

Un dia, quan feia una xerrada sobre mutilació, va venir una persona i em va explicar que un noi havia anat a demanar ajuda als Mossos perquè a la seva noia la tenien tancada a casa esperant el dia per portar-la al Marroc i casar-la. Des de la comissaria li van dir que això era un tema de serveis socials i no de Mossos. Per tant, en aquí, any 2007 jo sóc conscient que hi ha un problema. Però clar, tu posa paraules en això, si ningú en parlava i ningú es queixava. No hi havia noies que diguessin 'si us plau, ajudeu-me'. Ara hi ha algunes noies que demanen ajuda, però són poques. Demanen ajuda les universitàries, gent que està fent un doble grau i para de comptar. Han aconseguit que no les casessin encara i tenen més recursos, i això és relatiu.

Tenim aquesta situació en Catalunya. A partir del 2008, fem un ordre de servei (instrucció) i que, per tant, si tu vas a una comissaria a parlar d'aquest tema, tindran coneixement i hi haurà un grup d'atenció a la víctima. Al 2009 ja teníem l'ordre de servei i vam ser pioners.

A Girona, on jo em trobo, finalment vam aconseguir un grup de treball interdepartamental treballés la prevenció dels matrimonis forçats, que és el mateix grup que porta el tema de la mutilació genital femenina. A Girona és més fàcil treballar, que no pas a tota Catalunya i vam el primer protocol de tota Catalunya l'any 2014. A les comarques gironines ja vam identificar quins eren els operadors. Ja vam identificar si necessitàvem, per exemple a Salut, o quins operadors tenen. Una noia que estigui sent coaccionada, potser farà una atac d'ansietat, depressió, temptativa de suïcidi... Demanem que Salut estigui del fil i sàpiga identificar els casos. També conscienciar pares i mares i endarrerir l'edat de tenir fills. Tenim població que a la que menstruen, ja es posen a tenir fills. Posposar aquesta edat de casament. El cos de la nena no està prou madur i des de Salut poden treballar. També àmbit serveis socials, policial. Veure què podíem fer cadascun de nosaltres.

Ja tenim ordre de servi a nivell de Mossos, un protocol que veu la llum a l'any 2014 i que serveix de referència per el futur protocol de la Generalitat que surt a l'any 2018 o 2019, però fixa't que ja triga uns anys més. El protocol ha de dir qui i com ha de treballar i a partir d'aquí aplicar-ho. I això és lent, lent, lent... L'administració és molt

lenta. No treballis mai per l'administració. Per fer una cosa que en dos mesos ja estaria feta, trigues quatre anys i acabes esgotat.

L'any 2015 també apareix al codi penal. La cobertura mediàtica i demás empeny al sistema legislatiu a legislar i entra en el codi penal. Això és una cosa més que ens permet millorar. Jo m'adono que és una realitat molt complexa. Tenim una nena que viu en un nucli familiar, que conviu amb unes tradicions que no són perjudicials (amb els seus codis) i que els seus pares l'estimen, però aquesta nena entra en el sistema i conviu entre dos mons. En el seu espai de confort, en l'entorn familiar, és on es produirà el risc. Jo he estat a l'Àfrica i una de les coses que nosaltres hauríem d'aprendre, és a contraposar l'individualisme dels països nòrdics (molt bon nivell de vida) i a l'Àfrica, en canvi, tot és comunitat i col·lectiu, si algú es mor tothom va a veure. Quan parla una persona gran, ningú parla. Aquí la gent gran fa nosa i els apartem. Amb això vull dir-te que totes les comunitats tenen coses bones i coses dolentes. Si han après això des de petits i petites, com fan per oposar-se a les persones grans. Clar, això és un tema que també afecta als nois, potser als nois els deixen triar una mica més.

Oposar-te als designis de la comunitat, als designis dels teus avis, dels teus pares vol dir entrar en conflicte amb la teva família. Imagina tenir 13 o 14 anys i oposar-te a això, és terrorífic. I entendre també el que passarà, tens les teves amigues les teves pulsions, però clar això no t'ho esperes. Hem de trobar la manera. (Referència a un vídeo que parla sobre la situació a Àfrica) Com pot ser possible que hagi nenes a les que no se lis parli sobre mutilació genital femenina i sobre matrimoni forçat -això diuen activistes de Kenia-. S'han de poder defensar. Aquí hem intentat fer propostes, molt lentament, però ens hem oblidat que les adolescents també es poden protegir. Ensenyem matemàtiques, socials... però el més important, vetllar per la seva integritat, això no. Educació és fonamental en detecció.

Jo he parlat amb escoles i els hi he preguntat: què esteu fent per prevenir i detectar els matrimonis forçats? I m'han respost: 'no en tenim'. Jo els hi pregunto que si no tenen immigració a l'escola i em diuen que està ple, llavors no és que no en tinguin, és que no detecten res. Llavors totes les nenes pakistaneses, índies, del nord d'Àfrica i d'Àfrica subsahariana, fins i tot altres territoris, és important preguntar. La tutora o l'infermera, algú que tingui confiança, preguntar pels plans i què pensen a casa seva,

què diuen els pares, què estudiaran i explorar aquesta part. Ens hem d'atrevir a parlar de violències masclistes, perquè si jo et parlo de matrimoni forçat, potser per no estigmatitzar, et dirà que no passa, però aquí tenim comunitat gitana. Encara hi ha gent que sota la pàtina de llibertat ho justifica això, però no, hi ha gent condicionada a casar-se i això s'ha de treballar, però no es fa. Per això arriben a l'adolescència sense saber què els hi passarà i sense saber què implicarà tot això. Això no és fer els deures. Des de principi dels anys 80 tenim població subsahariana. **Ara t'explicaré un cas per veure com de malament funcionem, perquè si una noia com tu que està a la UAB no sap a quina porta tocar, ho estem fent fatal.**

Aquesta noia, dir-te abans de tot, les que jo he portat eren psicòlogues, enginyeres, antropologia social, infermeria, metgesses, ciències polítiques... Totes amb estudis superiors i amb bones notes. M'he adonat, mirant cap enrere, quan parlo amb aquestes noies, la policia ha de ser-hi. Tu com a periodista no pots fer la meua feina, però jo tampoc la teva. Ens complementem. Estem en el mateix vaixell, però feines diferents.

Aquesta noia ve d'una família de tres germanes. Són de l'Àfrica subsahariana i tot perfecte. El pare no va posar cap problema en què estudies, la van recolzar i va començar la universitat. En paral·lel, els dos últims anys, la família s'estava organitzant perquè a partir dels 20 anys queda malament que una noia no estigui casada. Com que ells viuen amb una imatge pública i el que pensen els demés de nosaltres té valor. Ella els dos últims anys ho passat molt malament, però ha vist com s'organitzava un futur casament amb un cosí que vivia a l'Àfrica. Ella no s'ha oposat perquè no ha trobat la manera, no hi ha coacció ni amenaces de la família, ella no s'oposa. A les seves amigues de l'Àfrica subsahariana els hi diu que li està bé. **Ho viu totalment en silenci, no té la confiança com per dir com es sent ni a les seves amigues.** Ella es troba molt malament. Està molt angoixada.

L'estiu passat veu que s'acosta el viatge i fa una temptativa de suïcidi. Aquesta temptativa posposa el viatge i la deixen una mica tranquil·la. Quan ella em relata tot això és perquè jo li pregunto. Les temptatives de suïcidi són un indicador clar. Això dóna et la dimensió de fins a quin punt això és dur. Ella envia un correu a la UAB a un servei de psicologia que hi ha demanant ajuda. Jo tinc aquest correu. Ells li diuen que la primera sessió és gratuïta, però que la segona són 50 euros. Clar, quan ella rep

això, ella es veu sobrepassada i veu que no es una opció per ella. **Aquest servei és incapaç de fer una trucada i veure quin tema hi ha al darrere de tot això.** Sou adolescents joves que estan en una edat crítica. Que un jove demani ajuda ja és crític. La trucada es perd.

Continua caminant. Novembre. Veu que s'acosta el Nadal i li tocarà viatjar. Torna la ideació suïcida i truca al Telèfon de l'Esperança. Aquest telèfon li dona un altre número de telèfon. Aquest telèfon ha de posar-la en contacte directament. Aquesta dona, per sort, truca al 900 900 120 i, a partir d'aquí, a Girona ja s'activa el que s'ha d'activar. Ens trobem al 22 de desembre, la gent marxa, jo estava de festa aquest dia i em diuen que Valentes i acompanyades ja estan amb ella i jo els hi dic que treballin i parlin i segons el que trobin i em diguin. Quan em diuen que el bitllet és per diumenge, que en uns dies viatja i que no té clar si ho farà o no, que està patint molt, jo demano veure-la. Va estar plorant tota l'estona. Jo li vaig dir que no tenia opció, la opció no es marxo o no marxo, la opció és quedar-se. Si viatges, a sobre, et mutilaran si la família del marit es seguidora de la tradició.

Després em va confirmar que podria haver passat. Et casaran, et ficaran en una habitació, l'home et violarà, li ensenyaran la roba tacada de sang, potser t'hauràs d'anar a viure amb ella i possiblement no podràs tornar. **A més a més, no podràs donar la obediència que se't demanarà perquè tu estàs formada d'un altre manera.** Mai acceptaràs això i mai seràs feliç, i els teus pares tampoc seran feliços perquè acabaràs rebel·lant-te contra això. La teva única opció és quedar-te. Per sort, Valentes tenia un pis amb una plaça lliure i podia anar-hi. Sense aquest pis no sabia si hauria viatjat. **Perquè clar, també fan falta recursos, perquè sense recursos deixes a aquesta noia al carrer, per molt que vulguis ajudar. Ella pot dir-me Rosa, explica'm, però clar, si no tinc gent que li doni suport, quedo perduda.** Aquella noia queda sola i on va? Qui li dona els diners?

Aquí tenim la santa sort de tenir l'entitat Valentes i Acompanyades, que de moment està funcionant, que rep ajuts públics i tal i que funciona molt bé, perquè té atenció psicològica, té voluntàries que ajuden des de la pròpia experiència, té pisos per ubicar a aquestes noies que surten d'aquesta situació...

Quan jo li explico tot això, hem de tenir en compte que jo exploro la part de seguretat. Si et quedes i et vas al pis, tens comissaries i podem ajudar-te; tens Valentes que et

farà suport. Si marxés, fins que l'avió no es mogui per la pista, pots demanar que obrin les portes i baixar. Encara que estiguis amb la teva mare. Fins que no s'enlaira pot demanar policia i demanar ajuda. **La sort que teníem és que també estava nacionalitzada espanyola, perquè si no seria un altre món i ja no podríem fer res.** També li vaig donar adreça de l'ambaixada de Dakar, d'una associació a Banjul, correu electrònic, telèfon... Tot el tema violència masclista també ho treballen des de les ambaixades.

Aquell mateix cap de setmana em van enviar un whatsapp i em van dir que no havia viatjat i que, per tant, s'havia quedat. Va reconèixer que sí la podien haver mutilat, va reconèixer que només pensava en tirar-se al tren... Va estar uns dies en el pis de Valentès i, finalment, va decidir tornar a casa seva. No va tenir conseqüències greus. Va poder estar a casa, ara es troba fora amb unes cosines al Regne Unit. Jo vaig contactar amb la universitat autònoma, amb el grup ANTIGONA, i els hi vaig explicar per tal que es miri el servei de psicologia. Si a tu ningú et dona la informació... Fixa't que aquesta dona va trucar al telèfon de l'esperança, una noia empoderada no sap com sortir d'aquesta situació ni qui porta el tema. Li vaig dir que parlés amb la tutora, per si havia de fer alguna classe telemàtica...

En aquests casos, sempre hem de veure com reaccionarà la família, perquè sempre pot haver-hi una situació de violència. Sobretot en famílies de Pakistan i la Índia, que estan els crims d'honor (que també poden passar a altres llocs). En aquest cas, ha pogut tornar al nucli familiar i torna a la seva vida. Hem tingut una reacció relativament 'bona', entenent que ha pogut fer la seva vida i que no hi ha hagut reaccions violentes. Ara fa poc dies he tingut un altre cas, una noia de la teva edat... L'havien portat al Pakistan i l'havien casat. No s'havia consumat el matrimoni i la va ajudar Valentès. **Una cosa que li vaig dir a la noia del cas anterior era que no pensés que estava traint als seus pares, sinó que estava obrint camí per les seves germanes.** Tenia una germana de 14 i un altre de més petita. Aquesta altre noia, algú de l'entorn havia descobert que tenia una parella d'aquí, això és altament greu. Si buscas un xicot musulmà encara ho poden entendre, però clar si no és així impacta molt en la família. Aquesta noia està en un pis i estem pendants de si la seva germana està bé a casa seva. Jo sempre pregunto què passa si es localitzen, tu creus que et poden matar? A una dona la van matar al Regne Unit i hi ha molts casos de noies que les maten per

no aconseguir els desitjos de la família. També hi ha casos de noies que els hi han dit que el pare ha mort al Pakistan i l'acaben matant. La història és aquesta: treball transversal. Nosaltres com a policia hem de mirar en casos de violència de gènere si provenen de matrimonis forçats per poder comptabilitzar millor, hem de prevenir en casos de crims d'honor... De fet, a Olot, hi ha una noia que ens la van matar, el marit i el germà del marit, ella ja estava casada... Això, probablement, és un crim d'honor. Aquesta noia va fer alguna cosa o van pensar que havia fet alguna cosa que ells van pensar que havien de matar-la per netejar l'honor (<http://www.elpuntavui.cat/punt-divers/article/4-divers/521272-un-crim-dhonor-comes-amb-premeditacio-i-traidoria.html>). De fet, a Olot mateix, també vaig tenir el cas d'una família índia on la noia s'havia anat amb algú de la mateixa comunitat, però d'una casta inferior. El pare estava descompost, la mare també... El germà, que entenia la germana però que feia de traductor del pare, això ja estava passant a moltes famílies. Jo els volia fer entendre que ho havien de debatre, que potser un diria que sí i tres dirien que no, dins del nucli familiar. També penso que no és res dolent que algú accepti la seva parella havent estat escollida pels pares. Tant el matrimoni musulmà com el nostre, al final, segurament, no som més feliços nosaltres que ells. És un tema de què no pots forçar. Que hi ha drets humans i que hem de protegir la llibertat d'elecció. La realitat és que darrere de les persones d'aquestes comunitats tenen un itinerari de matrimoni concertat i per això és important que arribi la informació, que es facin bons reportatges... Hem de ser respectuosos amb la diversitat, és altra manera de funcionar, però fa patir molt a les persones que ho viuen. Trencar amb la família són paraules majors. Hem de mirar que aquest debat sigui.

—Com creus que ha pogut afectar la pandèmia i el confinament?

És una realitat molt complexa. Han pogut fer menys viatges, però no em preocupa la pandèmia. Pot haver anat a favor de les noies i els nois evitant viatges. És 'pecata minuta'.

Jo havia mirat dades estadístiques.

10 víctimes. 2021

18 víctimes. 2019

15 víctimes. 2018

Des del 13 anys fins els 31.

Amb la pandèmia, vam portar varios casos. De vegades la família t'agredeix si tu t'oposes. La pandèmia ens va tancar més. Quasi sempre son dels 16 fins al 21... Els casos es concentren en aquesta franja d'edat. De vegades, hi ha nenes que venen a comissaria amb 14 anys a demanar-te ajuda perquè s'acosta un viatge. Amb una major d'edat es pot negociar. La majoria de noies tornen a tenir contacte amb la família.

—Li explico la experiència de la Habby com a mediadora dins de la comunitat... Trencar amb la família es molt complicat i tornen a necessitar el contacte de la família...

És importantíssim que hi hagi acompanyament (habitatge, canvi d'expedient si tenen estudis...). L'acompanyament no es pot fer per sempre, però durant un any o dos anys s'ha de fer. Les persones no podem ser paràsits de les ajudes socials. Ja està molt bé que vulguin tornar amb la família i intentar recomposar algunes peces. No és fàcil que hakis de viure amb un tio que no vols i que acabis formant part d'un altre nucli familiar i que el teu cos no sigui teu. No es fàcil. Cal ajuda com a mínim temporal. Hem de posar sobre la taula aquest tipus de violència. Afecta a moltes noies i alguns nois. Hem de tenir altaveus per tal que cada persona pugui analitzar la seva situació i si decideix que no si necessita ajuda, i si la necessita, que hi hagi recursos. De fet, la noia que va venir al Nadal, em va reconèixer que va ser sortir de la comissaria i va decidir que no sortiria. Però què va fer que ho va decidir? I va ser per el que li vaig dir i perquè la policia em va dir que ho estava fent bé. Saber que m'ajudaríeu també li va donar pau. Va necessitar ajuda temporal i va poder tornar al seu domicili, tot i que Valentines no estava d'acord i ara està bé. Jo moltes vegades he donat el meu mòbil particular, però clar, jo no puc dependre d'això. S'hauria de crear un telèfon específic per ajudar a aquestes noies.

TRANSCRIPCIÓ ENTREVISTA 3: MARIA ISLAM (víctima)

La Maria Islam és una noia musulmana que va néixer a Bangladesh i la van voler casar mentre estava estudiant a l'institut. La seva història explica com trencar amb l'arrel per poder ser lliure.

—Explica'm la teva història

Jo vaig sortir de casa meva als 15 anys. A casa meva tenen una ideologia molt tancada. Ells són musulmans. Jo estava a tercer de la ESO i els meus pares em volien casar. La religió musulmana i la cultura de Bangladesh volen casar a les filles molt d'hora, quant abans millor. Tenen una forma de veure la vida molt diferent a la forma de viure a Barcelona. Quan jo tenia 15 anys, el meu pare va arribar a la conclusió de què ens estàvem fent grans i que nosaltres estàvem adquirint una ideologia més occidental i ens volia casar.

Això em va provocar un atac de pànic i vaig parlar amb el director de la meva escola. El motiu per el que ell va voler parlar amb mi va ser que la major part del temps fora de l'horari escolar jo m'ho passava treballant a la botiga i això provocava que faltés molt a classe. Els meus pares viatjaven molt i no ens quedava més que treballar a l'escola.

Llavors el director em va agafar i em va preguntar per què faltava tant. Li vaig dir que era perquè estava treballant a la botiga i davant d'aquesta situació em van fer anar amb una treballadora social i aquesta noia em feia visites mensuals i em feia un seguiment. A l'estiu, quan van acabar les classes, el meu pare va agafar i va comprar bitllets d'avió per anar a Bangladesh. De nou, amb un atac de pànic, vaig escriure-li un correu a la meva professora de ciències socials i li vaig explicar, perquè ella ja sabia una mica. Llavors vam posar una denúncia. Vaig passar d'estar a casa meva amb una vida molt tancada, a casa meva tenia una realitat molt diferent i a l'escola em comportava amb normalitat.

Des de llavors vaig estar en un centre d'acollida amb la meva germana petita i després vam anar a un altre CRAE, un centre on estàs fins el 18 anys. Després vam a estar en un altre i finalment des del 18 als 21 a un pis per ex tutelats. Jo a Barcelona no tinc família que em pugui ajudar, només tinc un tiets, però que tenen una ideologia molt tancada. Per dir-lo d'alguna manera no tinc família. Ara mateix estic vivint amb la meva

germana petita en un pis que ja és independent de tot aquest sistema del que t'he parlat.

—Només tens una germana?

No, tinc una germana gran a Nova York i la petita que és amb mi. Ella viu a Nova York amb el seu marit.

—La teva germana gran la van casar o va poder escollir?

Ella va conèixer al seu marit fa uns quatre o cinc anys i es va enamorar i es va casar. Ella va poder decidir.

—I els teus pares no es van oposar a la decisió?

Realment els meus pares no van saber del casament fins que ja estaven casats. Directament, no els hi va explicar. Jo tampoc li explicaria a ma mare avui dia. És una decisió meva i no vull explicar-li perquè sé que ella no hi estarà d'acord.

—I després de tot el que et va passar, no has tornat a tenir contacte amb la teva família?

Jo quan vaig sortir de casa meva tenia una ordre d'allunyament perquè jo patia molt per si em trobava amb el meu pare pel carrer, què passarà, tenia molta por... **Per mi no era una situació còmoda quan estava renunciant a ells.** Era una cosa molt complicada i al final aquesta ordre d'allunyament va durar un any, i si volia ho podia prorrogar, però havia de tornar a declarar contra ella, però no vam voler, bàsicament perquè ja havia passat un any i no volíem tornar a aquest patiment tant per ell, com per nosaltres. Ja estàvem bé, tant ells com nosaltres, ja no ens estaven molestant. No vaig tornar a tenir contacte amb ells fins que van passar uns vuit mesos.

Primer em vaig trobar amb la meva mare i ja molt més endavant amb el meu pare. Ma mare és una mica més tranquil·la i ens feia molta por trobar-me amb el meu pare. Ell és molt estricte, si es diu que no, és que no. Per això va ser molt difícil retrobar-nos amb ell.

—Com és la relació actualment?

El meu pare va morir fa dos anys. Amb la meva mare tinc una relació molt cordial, perquè xoquem molt i ella encara pensa que tenim edat de casar-nos. Ella no comparteix la forma de viure que duem ara mateix ma germana i jo. Ella pensar que és millor estar amb un home, casar-te i treballar per la llar.

—Del protocol que es va activar en el teu cas, quines coses milloraries?

Jo crec que el protocol que es va activar des de la meva escola va ser adequat. Parlo de la institució pública. Van fer el que havien de fer i ho van fer molt bé. Abans de prendre la decisió em van fer una exploració i em van preguntar si estava segura, perquè jo estava renunciant als meus pares. Jo estava seguríssima. Potser altra noia no ho tindria tant clar. En el tema de la treballadora social sí que vaig veure una manca de seguiment i, en el meu cas, em vaig veure una mica 'machacada' amb ella. No em vaig sentir compresa per ella. Ella no entenia que no es que no volgués estudiar a casa, es que no podia fer-ho, perquè havia de treballar. La meva realitat a casa era tan diferent que no em sentia identificada. Jo crec que per mi i per la meva experiència sí que vaig sentir falta de seguiment i manca d'informació. No hi ha una atenció de com estan els nois. Vaig veure noies de tots els llocs quan vaig estar als pisos i no sabien com reaccionar. **Vaig necessitar més informació al moment de prendre un decisió tan important.**

TRANSCRIPCIÓ ENTREVISTA 4: NAQASH

—Volia parlar amb tu per tenir un punt de vista masculí dins de la comunitat.

Òbviament, l'home no té els mateixos condicionants que una dona. Nosaltres tenim més capacitat per escollir o per rebutjar una decisió dels pares o dels avis, perquè som una religió molt masculina, amb uns costums una mica masclistes. Però tot i això hem de seguir els designis de la família i oposar-se a això és molt complicat i també comporta riscos per nosaltres. No només pateixen les dones i també hi ha casos d'homes que volen sortir d'aquesta situació. El que passa és que, per exemple, la meva comunitat és molt tancada i per això de vegades he hagut de mediar en conflictes.

Per nosaltres el respecte al nostres grans és molt important. No podem no obeir la seva decisió. La noia passarà a conviure amb el nostre nucli familiar i la decisió s'ha de valorar per persones amb experiència. Això no vol dir que molts ens oposem a aquest sistema.

—Coneixes casos de nois que no s'han volgut casar?

El punt de vista masculí sempre és diferent. Al ser un home, tens molta més llibertat i la comunitat no et jutjarà de la mateixa forma que jutja una dona. Són més durs amb elles. Hi ha homes que quan es cansen amb la dona, tenen una o dues amants, amb qui realment estan bé, perquè el casament ha estat concertat. Penso que els homes tenen matrimonis concertats, però no arriben a ser forçats perquè no acaben obligant-los de la mateixa forma que a una dona. Un home sap conformar-se amb la tradició, si té un amant les conseqüències no seran greus.

Els nois també tenen moltes por i inseguretats en aquest aspecte. Les bodes concertades són molt freqüents en la nostra comunitat. Sempre escull la figura masculina, el pare o l'avi.

—Com es el protocol que es segueix?

Quan arriben els serveis socials, la família dona tota la culpa a la noia i s'adonen del mal que li han fet a la noia. Posen tota la culpa en els serveis d'atenció (policia) i no saben valorar com han afectat a la seva família. No veuen el mal que estan fent i la raó reial que han demanat aquest servei.

TRANSCRIPCIÓ ENTREVISTA 5 (VALENTES I ACOMPANYADES): NÚRIA I RUTH

La Núria i la Ruth formen part de Valentès i Acompanyades, una associació que dona acompanyament psicològic, social i econòmic a aquestes noies que surten dels matrimonis forçats i que no saben on poden recórrer exactament.

Destacats:

—Com va començar a funcionar Valentès i acompanyades?

Ruth: Nosaltres estem ara ubicades a Salt, a l'Hotel d'Entitats. El projecte comença cap al 2014 i Valentès era un projecte integrat dins d'una plataforma que era un grup de recerca de minories culturals, que formaven part d'un altre fundació. GRAM es fa autònom i comença a treballar el que és el matrimoni forçat pel que fa a Catalunya. Per què? Des del àmbit policial comencen a adonar-se del que està passant amb aquests viatges, que s'en van i no tornen. Aquesta entitat comença a treballar el fenomen i, a més a més, tenen unes noies que són les referents, que després en parlarem d'elles, que són noies que ja havien passat per això i que, en aquell moment, se'n van ensortir soles perquè no hi havia cap entitat que les pogués ajudar. Això són els nostres inicis.

Al 2015, GRAM desapareix per temes econòmics i queda el projecte penjat. Què passa amb Valentès? Se'n van a la Generalitat i diuen: 'mira, portem any i pico treballant al territori, això està passant aquí, cada vegada hi haurà més casos (no que hi haurà, sinó que descobrirem més casos, **perquè al final és un fenomen que queda amagat sota el paraigua de la culturalitat i, de vegades, fins i tot de la religió, cosa que no és així**)'. Llavors la Generalitat diu de fer un projecte pilot, una prova d'un any i mirem a veure què està passant. El 2015 treballen així, emparats en la Coordinadora d'ONG's, sobretot a nivell jurídic i presentant els resultats a la Generalitat. És en aquest any quan ja quedem oficialment inscrites a la Generalitat com a entitat. Jo (Ruth) entro a treballar al 2016, jo no vaig viure aquesta etapa.

A partir d'aquí ja comencem a fer feina com entitat, amb totes les problemàtiques que comporta ser una entitat nova, a nivell econòmic, a nivell de recursos, però Bueno, també aquest punt dèbil és el que ara s'ha convertit en un punt fort de la entitat, buscar els recursos al territori. Al final, nosaltres el que hem fet durant aquests anys de treball,

és configurar tota una xarxa amb els professionals del territori i nosaltres li diem 'cadena d'intervenció', on cada eslavó és un àmbit professional on totes formen part de la mateixa cadena amb la mateixa importància.

Actualment estem formats a junta, és una junta amb persones voluntàries, tenim una presidenta, la secretària i tres vocals i el tresorer. Després, l'equip tècnic que el formem quatre professionals que són: la Núria, educadora social; la Ruth, integradora social; Hulut, referent perquè és d'origen marroquí i porta el tema subvencions i hem incorporat un altre d'aquestes noies referents que ara ha passat a formar part de l'equip. I també tenim a en Pablo que substitueix a la Hulut per baixa de maternitat, que quan torni el mantindrem com intern mentre els recursos econòmics ens ho permetin.

—Com es el vostre protocol de funcionament quan arriba un cas a la entitat?

Núria. Aquí hi ha diverses possibilitats. S'ha de fer diferenciació entre si la jove és menor o major d'edat. Les diferenciacions són: és menor o major d'edat i hi ha risc imminent o no, o violència o no. Llavors, si és menor d'edat, però no hi ha risc imminent i no hi ha violència, nosaltres assessorem als professionals que estan al volant de la jove, que acostumen a ser els professors, serveis socials... Nosaltres portem l'expertesa en tema de matrimoni, per assessorar a aquests professionals que es troben al voltant d'aquesta noia. Si hi ha risc imminenent, llavors sí que entra tota la cavalleria, com tot lo que sigui menors d'edat. Entren els Mossos, fiscalia... Hi ha un desemparament, retirada de custòdia i acaba en un CRAE (Centre de Protecció de Menors).

Ruth. Cal dir que, fins arribar a aquest punt, hi ha un treball molt llarga. Des de Serveis Socials i Mossos semblen que entren i retiren, però no és així. Hi ha un treball previ amb la família, quan hi ha un risc imminent.

Núria. Hi ha d'haver un entorn hostil molt justificat, un cas de violència.

Ruth. Treure a la nena o a la jove de la família és desestructurar tot el nucli familiar.

Núria. Llavors, quan la noia és major d'edat, aquí ja sí que nosaltres intervenim i fem la mateixa diferenciació. Si no hi ha un risc imminent... Per exemple, una noia que ens arriba a través de serveis socials, ens diu que la noia ha escoltat que els pares han trobat un noi i que l'any que ve es casarà. Això no és un risc imminent. Tenim un any fins el matrimoni. Establim una via de contacte segura amb aquesta noia, que li

permeti contactar amb nosaltres, encara que hi hagi una reacció familiar com treure-li el telèfon (que podria passar) o alguna cosa així. En funció de cada cas, treballem la sortida del domicili. És evident que aquesta noia haurà de sortir del domicili si no vol casar-se, però no és el mateix fer-ho amb un any de marge. Durant aquest any anem treballant, què fa falta: com està el tema estudis, laboral, documental (si té papers o no té papers)... I, a partir d'aquí, doncs anem construint la manera en què, de la forma menys traumàtica possible, quan la noia estigui preparada surti del domicili.

Primer, perquè necessitarà uns recursos determinats, que en un any és fàcil acabar aconseguint-los. Ademés, ella ha de estar mentalitzada del que suposarà la sortida de casa: el trencament amb la família i amb la comunitat. A la llarga, hi ha moltes noies que són capaces de reprendre la relació, però això és un procés molt llarg. Per això és molt important que la noia estigui molt mentalitzada i és un procés molt dur.

Si hi ha risc imminent o violència al domicili, toca córrer. Llavors el que fem és treure-les de casa, de vegades muntant operacions que semblen una pel·lícula, i les treiem de casa i si no tenen lloc on anar a viure, les portem al nostre recurs habitacional (nosaltres tenim dos pisos), si estan plens, se li paga un hostel o un hotel durant un temps, fins que puguem... La sortida és molt més traumàtica perquè s'ha de fer de cop, d'un dia per l'altre. Tota aquesta planificació que tenim amb els altres casos, doncs aquí no hi és.

En quant a les derivacions, doncs depèn. Des de instituts, serveis socials, Mossos, altres entitats socials, contacte de la pròpia noia... Hi ha varies vies de derivació.

—Les noies sempre han de denunciar o no és necessari?

Ruth. Ni és necessari, ni les obliguem. Per què? Al final, la denúncia, aniria dirigida als seus pares. Tens noies que et diuen: 'jo sé que la meva mare ho fa perquè m'estimen'. **A més les necessiten. Frases com: 'prefereixo que em maltractin, que no tenir mare'.** Què passa? De vegades necessites una denúncia per aconseguir ajuts econòmics o documentació. Ara, per sort, les lleis han anat avançant i per demanar un ajut econòmic no necessita una denúncia, només un informe de serveis socials o d'una entitat especialitzada que acrediti com a víctima. Quan tu coneixes a la persona, és molt més fàcil, llavors no hi ha denúncia.

Núria. De vegades sí que hi ha denúncies d'ofici, però en casos en què hi ha violència i els Mossos han hagut de treure-les de casa. Llavors qui denuncia són els Mossos.

Ruth. Quan presencies aquests episodis, estan obligats a fer-ho d'ofici. Sempre queda la opció de la noia de tirar enrere en judici. Ja tenim el marge aquest de la no obligació, perquè per ells es emocionalment molt dur.

—Quines mancances creieu que hi ha en quant al protocol?

Ruth. Jo el primer que veig és que són protocols molt complicats de gestionar. Sí que es veritat que la Generalitat està fent formació i s'està encarregant de donar-lo a conèixer als professionals, però clar, tots sabem com anem de feina... Tenim molts protocols i ens morim amb la burocràcia. Tenim agent que ens diuen: 'tenim el protocol a sobre la taula, però clar, jo us truco a vosaltres perquè no sé...' Protocol, la gent necessitaria un protocol clar. Si jo tinc una alumne que ve i m'explica que la volen casar, què he de fer i a qui he de trucar? Això és el que es necessita entendre. I si donen un número de telèfon i un contacte, encara millor.

Clar, com a nosaltres ens coneixen ja, doncs continuen trucant. No és una cosa tampoc negativa, perquè estem en contacte amb la Generalitat. A través de la Salima, i abans de la Homa, estem fent un treball conjunt, molt complementari. Comptem amb nosaltres per tot. Aquests equips que s'han de formar, interdisciplinaris, sempre han de formar part una entitat especialitzada. I com a referència ens tenen a nosaltres. Però clar, és veritat que és supercomplicat.

Núria. Jo estic completament d'acord amb el que diu la Ruth. No és pràctic. No et pots perdre en les figures de la gent. Et diuen truca a aqueta figura, i resulta que a la província de Barcelona no hi ha ningú treballant. També veig que no han consultat prou amb les entitats, que al final som els que estem a la trinxera i atenent casos. Llavors, las mentes pensants, no han pensat en com funciona a nivell pràctic. Al final, un protocol, ha de ser això, una eina pràctica. No és un estudi, ni una investigació; es una guia d'actuació. Llavors, un professor, que no és ni del àmbit social, llavors diu: i ara què? Doncs ens acaba trucant a nosaltres. No passa res, nosaltres encantades, però considerem que aquest protocol hauria d'estar més aterrat, més en contacte amb la realitat.

Després, també considerem que hi ha una falta de recursos, no només econòmics, que per suposat, al món social totes les entitats tenim els mateixos problemes en temes de finançament, però més enllà d'això, falten recursos humans realistes. Un dels problemes més grans que tenim nosaltres és el tema de la documentació de les noies. No pot ser que continuï sent necessari que una noia hagi de posar una denuncia per tal que aconseguixi un NIE per circumstàncies excepcionals. Perquè si no la deixes indocumentada i això és revictimitzar-la. Per un costat, és víctima de violència de gènere i d'un matrimoni forçat, i per l'altra banda ha perdut la documentació o no té possibilitat de tenir-la. Per tant, aquesta noia no pot tenir una prestació econòmica, no pot entrar al sistema de protecció de víctimes... Això és una cosa que les entitats que treballem amb gent d'orígens diversos, anem posant sobre la taula constantment. Aquests són recursos que també es necessiten. Moltes vegades quan es parla de recursos es pensa en diners, però de vegades no és això. És que el circuit estigui adaptat a la realitat. Si sabeu que el 99% de les noies no denuncia, què hem de fer?

—Quan acaben el procés, com es la vida d'aquestes noies?

Ruth. Aquestes noies tenen en comú el matrimoni forçat, però cada noia és diferent i cada família també. El pla de treball que fem és completament individualitzat i adaptat a les necessitats de cada noia. Tenim noies que des del primer moment han necessitat restablir aquest vincle i el resultat ha estat passos enrere perquè es troben amb la porta tanca o rebutjades. Reben un bombardeig de pressions, d'amenaçes... Els hi diuen que la mare s'està morint (quan a lo millor és un atac d'ansietat)... Hi ha noies que no volen tornar a parlar amb les seves famílies per lo que sigui. És com un mecanisme de defensa. Elles volen tirar endavant i deixar aquesta motxilla; que està allà i l'experiència ens ha demostrat que d'un moment per l'altre sortirà. Nosaltres treballem des del respecte. És veritat que podem fer un pas endavant i dos enrere. Bé, hem de treballar al seu ritme. Quan aparegui aquesta necessitat, normalment quan estan millors, treballar-ho a nivell psicològic. Hi ha altres noies que tenen una capacitat de resiliència extraordinària i que no ho necessiten. És el que els hi ha tocat viure. Elles venen d'un àmbit on no han decidit res sobre la seva vida, ni el que volien estudiar; passen a haver de decidir-ho tot elles.

Núria. Tenen una manca de coneixement pràctic de la vida brutal. A elles no les deixen ni fer un tràmit. Elles surten d'allà i no saben com han de fer per renovar-se el DNI. Coses molt bàsiques del dia a dia, res. És deixar-les a anar en un món completament diferent. Llavors, bé, és un procés d'aprenentatge molt gran.

Ruth. A la que surten d'allà, la primera pregunta és: què vols fer? Has d'explicar-li que hi ha una sèrie de coses que són seves, perquè, per exemple, amb 17 anys, el DNI encara el té el pare.

Núria. Noies que tenen més de 20 anys i no han fet mai un currículum.

Ruth. Per això. No han hagut mai de prendre cap decisió.

Núria. Perquè el seu rol era estar a casa seva i no han necessitat mai aquests coneixement.

Ruth. Encara que hagin nascut aquí i estiguin molt integrades, tot lo altra no s'han hagut de preocupar mai. Ni DNI, ni targeta sanitària... Elles no li donaven importància, són hàbits familiars. Tot això surt quan el pare els hi proposa aquest matrimoni i llavors surt tot lo altre.

Núria. S'ha de tenir en compte que són cultures que tracten a les dones com a eternes menors d'edat. Tenen un rol molt marcat i estan subordinades al patriarcat.

Ruth. Surten de casa per només casar-se. La dona ha de sortir de casa dels pares per casar-se, no per viure sola. I ja no parlem de homosexualitat. Noies que hem tingut, imagina't com reben aquesta notícia a casa seva. Ja no només que no volen casar-se amb 'x' noi, sinó que volen estar amb una dona.

Núria. Això pot ser un motiu que precipiti el matrimoni.

Ruth. Les noies heterosexuales saben que poden enamorar-se d'un altre noi, però són cultures tan radicals amb aquest tema que no les acceptaran.

—De quins països teniu casos?

Núria. Els països dels que més casos tenim són Marroc i Gàmbia. També del Senegal, Mali, Guinea Conackry, algun cas d'altre país com Moçambic, Mauritània (un comptat) i després, també Índia i, sobretot, Pakistan.

—I la pandèmia com us ha afectat?

Ruth. La pandèmia ens ha afectat a nivell relacional. No és el mateix fer una sessió de treball presencial que no, perquè la mirada, els gestos pots veure moltes coses. I, sobretot, moltes vegades el primer que necessiten aquestes noies és una abraçada.

Ens ho hem manegat com hem pogut, com totes les entitats socials: fent videotrucades... Per elles ha anat molt bé, algunes han fet sessions de treball des del llit. Teníem el permís per sortir en casos d'emergència. Bé, vam tenir un cas en què la nostra coordinadora, la Ariadna va haver d'anar a Olot i va haver de sortir.

Núria. I per la pandèmia també va caure el projecte de prevenció que teníem des de principis d'entitat, ha sigut una transformació. Va caure el projecte de reforç escolar que teníem com a prevenció i s'ha transformat en un projecte que consisteix en tallers de prevenció fets a instituts, per fer prevenció de la violència masclista i per tal que les noies coneguin l'entitat i el fenomen.

Ruth. Les tres potes que treballem són: la prevenció, la intervenció i la sensibilització. La nostra prevenció consistia en noies menors d'edat que, a través del reforç escolar, treballàvem la part acadèmica perquè són noies que a casa no tenien un seguiment. Què passa? Estan en una etapa de la ESO que per elles és superavorrida i es deixen anar. Fèiem llavor un reforç acadèmic i a través d'aquest treballàvem una mica el gènere i la llibertat de les persones. Activitats més socials com portar-les a temps de flors. Era un grup d'entre 10 i 12. Va caure el COVID i dèiem: 'ara no podrem fer reforç. Com ho farem?'. Al final, això és prevenció. Al final, moltes noies no s'acabaven casant. Estàvem veient que, amb aquesta edat, moltes mares volen que les seves filles estudiïn. Després, al moment de casar-les, la mare no té poder de decisió; però bé, ja tenim una porta aquí i una força amb les noies, que si han de marxar de casa seran noies formades i s'han d'entrar al mercat laboral ho faran amb una qualificació. Llavors és quan va aparèixer el projecte de la Núria (xerrades instituts). Al final, amb el reforç escolar apuntaves a un públic molt limitat, però amb aquest projecte, entrant als instituts, són grups de 25 nois. A aquest any hem anat a 3. Era la prova pilot.

Núria. Per l'any que va farem 6 grups de 3 d'ESO. 180 alumnes. L'impacte és molt més gran. La gent jove ha de conèixer aquest fenomen. Quan anem a xerrades ens diuen: 'això no passa aquí'. Concienciar a la joventut que poden tenir una amiga marroquina i en, determinat moment, els hi poden explicar això i poden conèixer-lo millor. El cas és que aquestes tradicions viatgen amb les persones. Tenim la sort de què la mutilació genital està a zero, però clar, portem molts anys treballant. Amb el matrimoni forçat estem començant ara.

Ruth. La mutilació té una part física molt més visible, però amb el matrimoni no és el mateix, de vegades es qüestiona que és la seva cultura i s'ha de respectar. No. Nosaltres ho prenem com una forma de violència de gènere que vulnera tots els drets humans i el dret a escollir la teva vida. És una violència que ha estat molt temps passant desapercibuda. Erradicar matrimoni infantil i forçat.

Núria. També els reportatges que han tingut molta repercussió com el de TV3 ha donat molta visibilitat. Hem fet també programes a la ràdio. Això et deixa veure que el tema està agafant ressò.

—Porteu casos de noies que ja han consumat el matrimoni? Com es porten aquestes casos?

Núria. L'única cosa que ho pot complicar més és el fet de tenir criatures. Ja no només és que vulguin separar-se. Quan hi ha una criatura hi ha règim de visites, custòdia, diners, conveni de divorci... Això complica el procés.

Ruth. En unes cultures, en què la majoria diuen que els fills passen a ser propietat dels homes. Amenacen les dones amb quedar-se amb els fills. És cert que aquestes cultures són així, igual que potser aquí les mares som com les lleones, doncs en aquestes els pares. Això juga un paper important en retenir-les per la por de perdre els fills.

Núria. Quan aconseguixen passar aquesta por i s'adonen que a Catalunya això no funciona així, el teu home no es pot quedar amb els nens. Nosaltres tenim una voluntària que és advocada i que les ajuda molt. Elles ho tenen molt ficat a dintre perquè és algo cultural i és la por pels fills.

Ruth. També és que molts pares s'emporten la meitat dels fills de vacances i ja no els tornen.

Núria. Quan estàs divorciada no pots treure els fills del país sense consentiment.

Ruth. Al final és millor per elles estar divorciades perquè el conveni els protegeix. Perquè clar és el pare que s'ha portat als fills a veure els avis de vacances. Fins que els joves no comencen a reclamar que el pare no els hi deixa sortir del país... És un embolic.

—Expliqueu-me algun cas que pogueu destacar.

Núria. Jo t'explicaré el cas d'una noia que estic molt orgullosa del seu procés. El seu cas va entrar en plena pandèmia, és una noia d'origen pakistanès, va sortir de casa

amb 22 o 23 anys i Mossos va fer la denúncia d'ofici perquè va haver-hi una violència bastant extrema dintre de la llar familiar. A sobre de la violència, la denúncia, de tot el que representa això; va a haver de quedar-se sola, a un alberg a Olot, amb una visita a la setmana de la nostra coordinadora. Va ser una sortida particularment complicada. No tenia ni la secundària. Era una noia amb moltes dificultats de relació, que no havia treballat mai... Era com un ocellet, un ànima en pena.

Ara han passat uns dos anys, i aquesta noia s'ha tret la ESO, està treballant a jornada completa, està buscant un pis per compartir, la veus i físicament és un altre persona, té ganes de continuar estudiant... De fet, l'educadora de serveis socials que la va treure de casa, l'estiu passat va venir per un altre cas i va preguntar per ella i per si estava, i va passar per davant i no la va ni reconèixer. D'estar en el pou, per dir-ho d'alguna manera, quin procés ha fet i com ha revifat ella sola, en dos anys i poc. En aquestes circumstàncies és poc temps. És un cas del que jo estic molt orgullosa.

Ruth. Per mi és un cas molt significatiu. És una noia del Senegal, que la van portar de gran aquí, amb uns 14 anys, a 4 de l'ESO. El pare, casat amb la seva mare i casat amb una segona esposa vivint aquí, a Salt. Se l'emporta per tal que ajudi a la seva madrastra, que també es la seva tia. No ho hem parlat, però es cassen entre família per resguardar les castes i les ètnies. Ha d'ajudar a cuidar dels nens de la madrastra i del seu pare i cuinar. Ella va venir aquí amb la idea de continuar estudiant. L'escolaritzen a l'institu, però clar, amb totes aquestes càrregues es va treure la ESO i el batxillerat.

Nosaltres li dèiem que havia de sortir de casa, que nosaltres l'ajudàriem a buscar una feina i un lloc on anar a viure, però ella va agafar el rol de cuidadora del seu pare. La dona aquesta no li agradava i no acceptava que el seu pare tingués dues dones. Nosaltres li dèiem que el seu pare havia escollit aquesta vida i que havia de deixar-lo. Al final, ens vam adaptar al seu ritme, va fer el gir sola. Va fer un cicle i va trobar feina i va començar a treballar. Tot va girar sol. Un professor de filosofia ens va ajudar molt amb ella. Van fer el mateix que amb ella, però amb una germana seva. Ara viu amb aquesta germana. La germana va dir el mateix. Les dos viuen sola en un pis compartit, treballant totes dues i respectant la seva cultura. És una noia molt tradicional, musulmana, el que diríem valors molt antics. El seu pare les va a veure d'amagat.

Nosaltres pensàvem que seria la típica noia a la que acompanyaríem, però que no podríem fer res i acabarien casant. Bé, alguna cosa vam tocar a dintre seu, que no va ser així.

Núria.. Al final, aquesta és d'importància de respectar els ritme de la noia. Si el que volem és que siguin noies lliures i empoderades, no podem imposar, només podem acompanyar.

Ruth. Hem de respectar les seves decisions. Nosaltres tenim esquemes mentals diferents. Ens hem de treure les nostres ulleres, i posar-nos les seves. Si no, no podem fer un bon treball. Anar al seu ritme és posar-se les ulleres d'elles.

Núria. Hi ha coses que elles no veuen. O simplement, no estan preparades. No és el moment. Si forces, les conseqüències poden ser molt pitjors. S'ha de seguir el ritme que elles marquen.

TRANSCRIPCIÓ ENTREVISTA 6: SALIMA

Salima. Tècnica de la Generalitat que treballa en prevenció a la província de Girona. Ella fa prevenció a demanda i sota demanda.

El 88% dels casos de matrimoni forçats són en dones, la resta homes. Els passa, però ells no tenen les mateixes conseqüències, perquè segons el lloc de procedència poden fer amants i demés. Tampoc les mateixes conseqüències físiques que les dones.

S'activa un grup motor quan detecten un cas.

Dos casos: el que em va explicar Rosa Negre (quan les noies son majors d'edat elles no poden intervenir més enllà del assessorament) i cas de noia del nord de Marroc, que la seva mare (quatre fills), va fugir per violència de gènere i la volia casar amb un cosí del País Basc per protegir-la i regularitzar la seva situació. A través d les educadores de l'Espai Jove de Palafrugell, va demanar ajuda i està en un centre d'acollida. Ella demana més recursos, perquè quan aquesta noia surti del centre d'acollida no hi haurà un pis per ajudar-la

Quatre pilars: Referents, papers, relació comunitat, tallers.

Les referents són noies que han patit tot aquest procés de violència masclista, però que després d'acabar aquest procés, aconsegueixen estar a l'altre costat. És un canvi molt positiu i treballen molt bé perquè entenen la situació perfectament i empatitzen molt més.

Taules rodones per la prevenció. Li pregunto si ella ha vist resultat (en el poc temps que ella porta treballant). Exemple de metgessa colombiana que no coneixia el protocol de mutilació genital femenina i que gràcies a això ho va descobrir

Ella milloraria molt la relació que es té amb la comunitat i, sobretot, donar-lis més prevenció i eines

Ella també pensa que hi ha una diferència entre matrimoni forçat i matrimoni concertat, però que la línia és molt fina.

En quant als papers, quan es troben amb una noia en situació administrativa irregular, tenen assessors legals a la Direcció que els hi donen ajuda, però són processos molt llargs i complicats. Això entronca amb la dificultat que pateixen per no tenir reconegut un estatus de víctima de violència de gènere. Les dones que surten d'un matrimoni forçat NO són reconegudes com a víctimes de violència de gènere, el qual els

impedeix, per exemple, rebre ajuts específics, ja siguin econòmic o de vivenda, o també la nacionalitat. La VIOGEN només reconeix la violència dins l'àmbit domèstic o de la parella.

Ella fa tallers de formació per a professionals (professors, treballadors socials...) que són els que després han d'actuar en cadena quan es detecta un cas. També, molt interessants, tallers sobre violències masclistes fets per homes a homes de la comunitat, on parlen també de matrimonis forçats.

The screenshot shows a presentation slide on the left and a video call interface on the right. The slide is titled "Formació per a dones de contextos migratoris" and includes a graphic of hands joined in a circle. It details two activities, AC1 and AC2, with their respective durations, target audiences, objectives, and contingents.

Formació per a dones de contextos migratoris

La metodologia emprada combina conceptes teòrics i pràctics amb material audiovisual per fomentar la participació i la comprensió de les participants. A fi de poder seguir les sessions en català, és imprescindible tenir un nivell bàsic en comprensió lingüística.

AC1
Tallers de sensibilització sobre les violències masclistes per a dones dels orígens següents:

- Amèrica llatina
- Àsia meridional
- Àfrica subsahariana
- Magreb
- Xina
- Europa de l'Est

Durada:
Sis sessions d'1.30 h cadascuna.

A qui s'adreça:
Entitats, associacions o grups de dones que provenen d'algun dels contextos esmentats.

Objectiu:
Sensibilitzar sobre la violència masclista mitjançant activitats pràctiques, que s'han dissenyat tenint en compte les especificitats de cada context cultural.

Continguts:

1. Drets humans de les dones.
2. Estereotips i rols de gènere, l'amor romàntic.
3. Violències de gènere o masclistes.

AC2
Formació per a dones sobre prevenció de les violències masclistes

Durada:
Cinc sessions de 3 h cadascuna.

A qui s'adreça:
Entitats, associacions o grups de dones de contextos migratoris.

Objectiu:
Sensibilitzar sobre la violència masclista (formes, tipus, causes i conseqüències) i informar sobre la xarxa de serveis d'atenció a les dones.

Continguts:

1. Pautes culturals i rols socials d'homes i dones. Identificació de la violència.
2. Què són les violències masclistes? Àmbits i tipologies.
3. Formes de violència contra les dones. Reflexionar sobre les etapes i fases en que es desenvolupa la violència a l'àmbit de la parella o ex parella.
4. Marc legal i recursos existents.
5. Salut sexual i reproductiva (possiblement es comptarà).

The video call interface on the right shows two participants: Salima Bouattaouin El Otmani and Tu.

Es treballa molt tmb a nivell municipal: ella em posa exemple de Palafrugell.

The screenshot shows a presentation slide titled "Formació per a professionals sobre els matrimonis forçats i les mutilacions genitals femenines". It details two activities, AC8 and AC9, with their respective durations, target audiences, objectives, and contingents.

Formació per a professionals sobre els matrimonis forçats i les mutilacions genitals femenines

AC8
El protocol per prevenir la mutilació genital femenina

Durada:
Una sessió de 4 h.

A qui s'adreça:
Professionals dels àmbits de la salut, la seguretat, l'educació, la infància, els serveis socials, la igualtat i les migracions d'un territori concret.

Objectiu:
Ofertir eines als professionals perquè coneguin la realitat de les mutilacions genitals femenines a fi de detectar-les i prevenir-les.

Continguts:

1. Definició, tipologia, factors de risc i conseqüències de la mutilació genital femenina.

AC9
El protocol per prevenir l'abordatge del matrimoni forçat a Catalunya

Durada:
Tres sessions de 3 h cadascuna.

A qui s'adreça:
Professionals dels àmbits de l'educació, la salut, els cossos de seguretat, els serveis socials, l'atenció a les dones, la infància i l'adolescència, la immigració i l'acollida, la joventut i l'ocupació d'un territori concret.

Objectiu:
Ofertir eines per intervenir adequadament davant una situació de matrimoni forçat.

Continguts:

1. Context socioantropològic, jurídic i bones pràctiques.
2. Presentació del protocol, indicadors de risc i treball de casos.
3. Simulació d'intervenció a partir de casos reals.

AC10
Programa específic per a l'abordatge dels matrimonis forçats en l'àmbit educatiu

Durada:
L'acció s'estructura, com a mínim, en dues sessions d'una durada d'1.30 h.

A qui s'adreça:
Instituts d'educació de secundària (IES) amb una elevada concentració de població d'origen migrant de països en què es practica el matrimoni forçat.

Objectius:
Sensibilitzar l'equip docent i aportar coneixement entorn dels matrimonis forçats com a forma de violència masclista, amb l'objectiu de prevenir i detectar situacions de risc entre l'alumnat.

Continguts:

1. Sessió per sensibilitzar l'equip docent sobre el fenomen dels matrimonis forçats.
2. Sessió per oferir eines a l'alumnat a fi de prevenir i detectar violències masclistes en l'àmbit comunitari.

Ella explica també que, quan per exemple, el matrimoni ja s'ha consagrat (quan això passa, són majors d'edat), el que ella pot fer per ajudar es donar informació i suport per empoderar-la i aconseguir que surti d'aquesta situació.

4. Fonts consultades

1.